

Partimotion

Motion till riksdagen 2017/18:4166

av Jan Björklund m.fl. (L)

med anledning av prop. 2017/18:100 2018 års ekonomiska vårproposition

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen godkänner de riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som anförs i motionen.

Skolan först

Sverige är ett fantastiskt land. Det finns mycket att vara stolt över, och det är så mycket som blivit bättre jämfört med förut. Tack vare liberala vägval har friheten vuxit. Och där friheten växer, där kan människor växa och drömma och ibland göra drömmarna till verklighet.

Välståndet har ökat tack vare att hinder har plockats bort, så att nya företag och branscher har kunnat växa fram. Tack vare valfrihetsreformer kan du välja skola, vårdcentral och hemtjänst. Tack vare ökad jämställdhet och arbete mot fördomar har varje människa fått större svängrum att leva i frihet. Tack vare miljöskatter har utsläppen minskat samtidigt som ekonomin vuxit. Tack vare starka trygghetssystem finns det skydd som gör att du landar mjukt den dag något händer i livet.

Men i dagens Sverige får alla inte samma chans. Mer än var sjätte elev lämnar grundskolan utan att ha lyckats nå målen. Aldrig förut har den siffran varit så hög.

Alldeles för många som invandrar till Sverige får inte möjlighet att försörja sig och stå på egna ben. Trots goda tider i ekonomin ligger arbetslösheten bland utrikes födda på över 20 procent.

Medan de allra flesta har det bra är det vissa som ställs utanför. Med liberal politik vill vi vända den utvecklingen.

Liberalerna sätter skolan först, eftersom ingenting är viktigare än skolan för att varje människa ska få med sig det bagage som behövs för att leva ett självständigt liv. Och på samma sätt är integrationen helt avgörande för att människor som kommit till vårt land ska kunna bygga upp sin tillvaro och stå på egna ben i sitt nya hemland. Skolan och integrationen är nycklarna som behövs för att friheten ska komma alla till del.

Just nu snurrar hjulen på högvarv i ekonomin. Men högkonjunkturen varar inte för evigt, och därför måste vi göra de förändringar som behövs för att Sverige ska vara bättre förberett när det kommer sämre tider.

När var och en känner att det lönar sig bättre att arbeta, studera, ta ansvar och ta risker utvecklas samhället och välståndet ökar. Klyftorna i samhället ska inte minska genom att människor hålls tillbaka, utan genom att människor får fler chanser.

Liberaler är framtidsoptimister. Vi blundar inte för dagens problem, men vi vet att de går att lösa.

I denna ekonomiska vårmotion lägger Liberalerna fram reformer för över 50 miljarder kronor. Vi satsar 10 miljarder för att förbättra skolan, 3 miljarder på integrationen, 6 miljarder för att öka tryggheten och 4 miljarder på ett bättre försvar. Vi gör skattereformer för fler jobb och företag. Det är förslag som skapar fler möjligheter för alla – också för dem som i dag inte får chansen.

Liberala reformer

Allt börjar med en bra skola

En bra skola är biljetten till framtiden för alla barn, även för dem som inte fått lika bra chanser med sig hemifrån. För att skolan ska fungera måste de allra bästa krafterna lockas till läraryrket – därför satsar vi på höjda lärarlöner och bättre arbetsvillkor. Vi vet att alla barn inte är lika – därför vill vi att skolan ska fungera bättre för elever med särskilda svårigheter och för elever som nyligen kommit till Sverige.

- Höjda lärarlöner
- Fler speciallärare
- Mer tid i skolan för nyanlända
- Tioårig grundskola och fler undervisningstimmar

Varje människa behövs

Integration handlar om frihet. Friheten i att försörja sig själv och stå på egna ben. Friheten i att ha språkkunskaperna som behövs för att vara delaktig på riktigt i sitt nya hemland. Och friheten i att veta att jämställdheten och demokratin gäller alla, även den som kommit hit från ett annat land. För oss liberaler handlar integrationspolitik om att riva hinder och sätta upp tydliga förväntningar. Det ska bli lättare att få det första jobbet, svenskundervisningen ska stärkas och hederstänkandet och parallellsamhällena ska bekämpas med kraft.

- Språkförskola för alla nyanlända barn och barn till nyanlända
- Inträdesjobb som gör det enklare att anställa
- Sänkt skatt för den som går från bidrag till jobb
- Effektivare sfi-undervisning

Tryggheten ska gälla alla

I Liberalernas Sverige ska alla veta att det finns hjälp när den verkligen behövs. Men i dag växer köerna i sjukvården, samtidigt som människor med stora funktionsnedsättningar berövas sin personliga assistans. Brottsligheten är en maktfaktor att räkna med i utsatta bostadsområden och Sverige står militärt oskyddat i en omvärld

där Ryssland blir alltmer aggressivt och oberäkneligt. Att försvara tryggheten är också att försvara friheten.

- 25 000 poliser och höjda polislöner
- Specialistutbildning för sjuksköterskor
- Förstärkning av den personliga assistansen
- Förbättrad försvarsförmåga

Det ska löna sig bättre att arbeta – och det ska kosta att förorena

Det är människors idéer, flit och företagsamhet som har byggt Sveriges välstånd. Vi vill uppmuntra människor att gå från bidrag till jobb, arbeta, utbilda sig och starta företag. I stället höjer vi skatten på klimatpåverkande utsläpp och miljöföroreningar, och vi slopar ineffektiva klimatsubventioner. Skattepengar ska gå till välfärden, inte till att sponsra privatpersoners inköp av bilar och utombordare.

- Sänkt skatt för den som går från bidrag till jobb
- Breddad skattesänkning för låga arbetsinkomster
- Höjd brytpunkt för statlig skatt och avskaffad värnsskatt
- Höjda miljöskatter och slopade subventioner av bilköp

Liberalernas reformer

Alla belopp i mkr	2019
ALLT BÖRJAR MED EN BRA SKOLA	9 595
Höjda lärarlöner	4 000
Utökad skolplikt för nyanlända elever	1 500
Fler undervisningstimmar i grundskolan	1 150
Kompetenslyft för lärare och rektorer	800
Karriärtjänster i utanförskapsområden	600
Fler speciallärare	300
Central rättning av nationella prov	300
Fler matematiktimmars i högstadiet	245
Studiero och ordningsomdöme	200
Tioårig grundskola	200
Övriga satsningar på skolan	300
VARJE MÄNNISKA BEHÖVS: FÖRBÄTTRA INTEGRATIONEN	2 876
Obligatorisk språkförskola	1 200
Utvecklat RUT-avdrag för fler enkla jobb	730
Införande av inträdesjobb för nyanlända och unga	376
Sänkt skatt för den som går från bidrag till jobb	300

Alla belopp i mkr	2019
Bekämpning av hedersrelaterat förtryck	125
Svenska för fler	120
Språktest för medborgarskap	25
GÖR LIVET STÖRRE FÖR FLER	5 925
Reparera tryggheten	
25 000 poliser inom sju år	1 890
Höjning av polislönerna	1 335
Kommunala trygghetsvakter	500
Insatser mot terrorism	200
Tillgänglig sjuk- och hälsovård	
Specialistutbildning för sjuksköterskor	500
Frihet måste få kosta	
Förstärk den personliga assistansen	1 500
FÖRSVARA FRIHETEN	4 000
Återtagande och utveckling av försvarets operativa förmåga	4 000
ÖKADE DRIVKRAFTER FÖR ATT JOBBA OCH UTBILDA SIG	28 200
Slopad löneskatt för äldre	1 900
Breddad skattesänkning för låga arbetsinkomster	3 000
Nej till avtrappat jobbskatteavdrag	3 900
Slopad värmskatt	6 400
Höjd brytpunkt för statlig skatt	13 000
SUMMA REFORMER	50 596

Liberalernas finansiering

Alla belopp i mkr	2019
NY ARBETSMARKNADSPOLITIK	15 299
LIBERALERNAS SKATTEFINANSIERING	9 931
Höjda miljöskatter	5 431
Höjd avgift för obebyggd tomtmark och kommersiella lokaler	3 700
Nedtrappat ränteavdrag	800
NEJ TILL UTBYGGDA SUBVENTIONER	8 460
Byggsubventioner	4 105

Ineffektiva klimatåtgärder och subventioner	3 105
Bonus för bilköp	1 250
NEJ TILL UTBYGGDA TRANSFERERINGAR	2 831
A-kassa	1 550
Sjukförsäkring	981
Återställd grundnivå i föräldraförsäkringen	300
KVALIFICERING TILL VÄLFÄRDEN	600
Avskaffade särregler för vissa utlandsfödda i aktivitets- och sjukersättning	300
Avskaffade särregler för vissa utlandsfödda i garantipension	300
FINANSIERING SPECIFICERAD I BUDGETMOTION FÖR 2018	3 354
Återgång till tidigare anslagsnivåer, avvísningar m.m. utg.omr. 23	1 694
Återgång till tidigare anslagsnivåer, avvísningar m.m. utg.omr. 24	1 660
ÖVRIG FINANSIERING	6 047
Nej till skattereduktion för fackföreningsavgift	2 670
Justerad pris- och löneomräkning	1 653
Tydligare sjukskrivningsprocess	768
Avvisning av förslag i vårändringsbudgeten med bedömd effekt 2019	956
PROGNOSTJUSTERINGAR I ENLIGHET MED REGERINGENS	4 093
SUMMA FINANSIERING	50 615
<hr/>	
<i>TILLKOMMANDE BUDGETFÖRSTÄRKNING</i>	<i>1 714</i>
<i>Avvisning av uppehållstillstånd för gymnasie studier för ensamkommande unga</i>	<i>1 714</i>
<hr/>	

Ett bättre Sverige är möjligt

Alliansen är Sveriges största och viktigaste kraft för politisk förnyelse och en ny svensk regering. I valet 2018 kommer vi gemensamt att söka väljarnas förtroende för att bilda en ny alliansregering. Under perioden 2006 till 2014 tog vi ansvar för Sverige. Vi bröt det utanförskap som pressade ut människor från arbetsmarknaden, samtidigt som vi hanterade den djupaste ekonomiska krisen sedan 1930-talet. Resurserna till välfärden ökade med över 100 miljarder kronor, det blev mer lönsamt att arbeta och klimatutsläppen minskade.

Den rödgröna regeringen – som ofta haft samarbetsvårigheter och som har varit beroende av Vänsterpartiet – har bedrivit en ekonomisk politik präglad av skattehöjningar, snabbt stigande utgifter och ett oansvarigt lågt sparande. Denna utveckling behöver brytas.

Alliansens alternativ tar sin utgångspunkt i en gemensam syn på var vårt land befinner sig. Sverige drar just nu nytta av högkonjunkturen. Bland inrikes födda är

arbetslösheten låg och i flera branscher råder det arbetskraftsbrist. Vi har en sjukvård i världsklass, när man väl får hjälp. Den nedåtgående kunskapsrenden i skolan kan vara på väg att brytas. Vi har en polis som i svåra lägen gör ett fantastiskt arbete.

Samtidigt är det uppenbart att mycket inte fungerar. Den dåliga integrationen bygger ett utanförskap som riskerar att få bestående negativa ekonomiska och sociala konsekvenser. Jobbklyftan mellan inrikes födda och utrikes födda är stor och det tar åtta år innan hälften av de utrikes födda är sysselsatta.

Gängkriminaliteten är ett hot mot människor och företagande på många platser runt om i landet. Polisen betecknar 61 områden i Sverige som utsatta, varav 23 som särskilt utsatta. Förra året dödades 43 personer i skjutningar. Gängvåldet sprider sig in på akutmottagningar och riktar sig mot blåljuspersonal inom polis, sjukvård och brandväsen. Brottsförebyggande rådet beskriver en växande oro för brott. Polistätheten är den lägsta på ett decennium och många platser på polishögskolorna står tomma.

Köerna till sjukvården har fördubblats sedan den rödgröna regeringen tillträdde. De ökar över hela landet, men det är i röda landsting som utvecklingen är mest oroväckande. I det sedan länge alliansstyrda Halland får nio av tio patienter träffa en specialist inom vårdgarantins gräns. I socialdemokratiskt styrda Norrbotten får bara sex av tio patienter göra det. Regeringens beslut att avskaffa den s.k. kömiljarden, de statliga pengar som kortade köerna, var ett stort misstag.

Rekordlåga räntor, tidigare genomförda strukturreformer och en internationell högkonjunktur driver den svenska tillväxten, samtidigt som ingen regering sedan 1970-talet har sparat så lite i högkonjunktur som den nuvarande. I kombination med bristen på nya långsiktiga strukturreformer gör detta Sverige illa rustat inför den lågkonjunktur som förr eller senare kommer.

Det svenska näringslivet är i grunden konkurrenskraftigt, men politiken går i fel riktning. Flera beslut har försämrat villkoren för företagande och jobb i Sverige. Sammantaget har regeringen höjt skatterna med över 60 miljarder kronor, varav över 30 miljarder kronor är skattehöjningar på jobb och tillväxt – exempelvis på inkomster, företagande och RUT-tjänster. Sådant har Sverige inte råd med. Nästa generations stora svenska bolag måste växa i dag.

I de viktiga valfrihetsfrågorna styrs regeringen dessutom av vänsterkrafter. Reepalutredningen, som regeringen nu valt att gå fram med, riskerar att slå direkt mot 340 000 elever som går i friskolor i och med att deras skolor riskerar att behöva stängas. Att några av Sveriges allra bästa skolor kan tvingas lägga ned skapar otrygghet för många människor i hela landet.

Samtidigt finns det skolor som inte klarar kunskapsuppdraget. Nära 19 000 elever, mer än 17 procent av eleverna, gick ut grundskolan 2017 utan behörighet till gymnasieskolan. Svenska elever går färre timmar i skolan och tappar därmed nästan ett år i grundskolan jämfört med elever i andra länder. Reformerna för att öka fokus på kunskaper har stannat av. Problemen med stök och brist på studiero växer. Samtidigt minskar söktrycket till lärarutbildningen igen – och det i ett läge när lärarbristen tilltar.

Regeringens klimatpolitik kan inte dölja att utsläppen nu ökar igen. Externa bedömare som Konjunkturinstitutet pekar på att regeringens miljöpolitik är dyr och ineffektiv. Under alliansregeringen minskade utsläppen, samtidigt som ekonomin växte. Med denna regering ökar klimatutsläppen.

Problemen är alltså stora, men det finns ingen anledning att känna hopplöshet. Vart och ett av dessa problem går att lösa. I en del fall kommer det att vara svårt och ta tid. Men vi vet – av egen erfarenhet från åtta års regerande, och från Alliansens och

Socialdemokraternas gemensamma erfarenheter efter 90-talskrisen – att det går att reformera sådant som inte fungerar bra nog.

Ett bättre Sverige är möjligt, men det kräver en framåtsyftande reformagenda. En sådan kommer Alliansen att genomföra efter valet.

Alliansens bedömning av det ekonomiska läget

Svensk ekonomi går bra. Efter en ovanligt lång och djup nedgång råder det nu högkonjunktur, drivet av en stark, investeringsdriven tillväxt i omvärlden och en expansiv penningpolitik med minusräntor. Som i varje högkonjunktur blir jobben fler och skatteintäkterna större. Samtidigt kan inte högkonjunkturen dölja att Sverige befinner sig i en period med stora reformbehov. Trots den höga tillväxten präglas svensk ekonomi av flera långsiktiga problem och obalanser. Arbetsmarknaden kännetecknas av en stor och ökande tudelning, där en allt större andel arbetslösa står allt längre från arbetsmarknaden. Det är tydligt att högkonjunkturen inte kommer alla till del. Samtidigt är bristen på arbetskraft stor, inte minst i offentlig sektor. Prognoser pekar på att tillväxten per capita framöver blir lägre än i jämförbara länder.

Konjunkturen i omvärlden ser ut att stärkas ytterligare framöver. Det finns dock betydande risker för ett sämre scenario. Efter att USA infört importtullar på stål och aluminium och landets handelspartner svarat med motåtgärder finns det en risk för ett omfattande handelskrig. Minskad handel riskerar att skada ett litet exportberoende land som Sverige. Effekterna av brexit kan fortfarande bli mer omfattande än befarat, och risken för en sämre utveckling i Kina kvarstår.

Dessutom talar det faktum att många länder i världen just nu går bra samtidigt för att riskerna för en nedgång nu är större. Tillgångspriserna har ökat kraftigt, samtidigt som skuldsättningen i många länder är högre än före finanskrisen. Den svenska ekonomin är mycket omvärldsberoende och när konjunkturen vänder ned internationellt skulle det drabba Sverige hårt. För att Sverige ska klara utvecklingen framöver krävs därför nya strukturreformer.

Stark internationell konjunktur

Efter flera år med långsam återhämtning har den internationella konjunkturen under 2017 och inledningen av 2018 förstärkts brett. Tillväxten understöds av inriktningen på penningpolitiken och finanspolitiken. Den mycket expansiva penningpolitiken förväntas normaliseras långsamt, samtidigt som OECD bedömer att finanspolitiken blir mer expansiv 2019, drivet framför allt av utvecklingen i USA och Tyskland.

Arbetsmarknaderna har stärkts, med sjunkande arbetslöshet och stigande sysselsättningsgrad. En majoritet av EU-länderna har nu rekordhög sysselsättningsgrad, däribland länder som Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Nederländerna.

Arbetslösheten i euroländerna ligger i nivå med OECD:s bedömning av jämviktsarbetslösheten. Löneökningarna har dock varit svaga, men det syns nu tecken på stigande löner i USA, Tyskland och Japan.

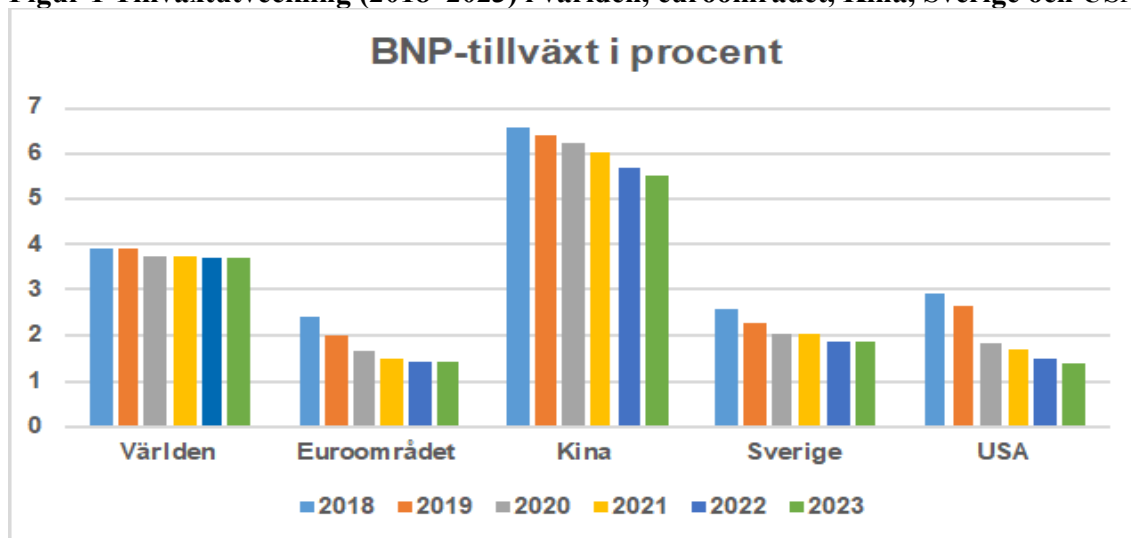
Globala förtroendeindikatorer, som exempelvis inköpschefsindex, visar på fortsatt stark utveckling. Sentimentet har dock försvagats sedan i höstas, vilket skulle kunna indikera att konjunkturen närmar sig toppen. Det gäller framför allt USA, som ligger långt fram i konjunkturen och där arbetslösheten ligger på samma nivå som vid tidigare konjunkturtoppar och penningpolitiken långsamt har förts i en något mindre expansiv riktning. OECD:s bedömningar pekar på att den expansiva finanspolitiken, med

skattesänkningar och utgiftsökningar, troligen bidrar till stark tillväxt också under 2018 och 2019. Samtidigt innebär de stora budgetunderskotten och den betydande och växande amerikanska statsskulden en risk framöver. Skulle USA:s handelspolitik utvecklas till ett storskaligt handelskrig kan också tillväxtförutsättningarna försämrats betydligt.

Tillväxten i euroländerna förstärks och breddas också, drivet av låga räntor och expansiv finanspolitik kombinerat med en starkare arbetsmarknad och starka förtroendeindikatorer. Investeringarna går också starkt, vilket bör kunna gynna svensk export. Finanspolitisk stimulans i Tyskland och ekonomiska reformer i Frankrike bidrar också. Effekterna av det brittiska utträdet ur EU utgör dock en risk för tillväxten på lite längre sikt.

I tillväxtländerna ses också en tydlig förstärkning, både för råvaruexportörer och för råvaruimportörer. Kina växte snabbare än väntat under 2017, men förväntas stabilisera sig på en lägre tillväxtbana. En åldrande befolkning och mindre gynnsamma kreditvillkor påverkar tillväxtförutsättningarna och det finns kvarstående risker med överkapacitet i statliga företag och regionala obalanser. Om den internationella handelskonflikten trappas upp skulle Kina också drabbas.

Figur 1 Tillväxtutveckling (2018–2023) i världen, euroområdet, Kina, Sverige och USA

Källa: IMF.

Sammanfattningsvis är den internationella konjunkturen stark och uppgången bred, men det finns fortfarande osäkerhet och den långsiktiga tillväxtpotentialen kan vara lägre än tidigare. För att stärka tillväxtutsikterna krävs att både avancerade ekonomier och tillväxtekonomier genomför strukturreformer som stärker produktiviteten och tillväxten på medellång sikt. Samtidigt framhåller OECD vikten av att undvika alltför procyklisk finanspolitik i detta läge. Det är också viktigt för välförhållanden att ett internationellt handelskrig undviks och att handel och investeringar över gränserna i stället underlättas.

Stark tillväxt i Sverige men riskerna ökar

Högkonjunkturen fortsätter att förstärkas under 2018 och 2019. Den allt starkare konjunkturen i omvärlden, driven i hög grad av investeringar, gynnar svensk export och

svensk industri. Till detta kommer en unik kombination av minusräntor och expansiv finanspolitik i högkonjunktur som driver på utvecklingen.

Tillväxten – som kalenderkorrigerad blev 2,7 procent 2017 enligt Konjunkturinstitutet – väntas stiga till 2,9 procent 2018, innan den vänder ned till 2,1 procent 2019 och runt 1,5 procent åren därefter.

Investeringarna har ökat i Sverige sedan 2014 och har varit en viktig drivkraft för tillväxten. Bostadsinvesteringar och näringslivets övriga investeringar har ökat snabbt. Samtidigt är hushållens efterfrågan fortfarande en central del i återhämtningen. Många år av ökande disponibel inkomst, bland annat till följd av jobbskatteavdraget, låga räntor och en hög befolkningstillväxt leder till ökad efterfrågan hos hushållen och offentlig sektor. Sett till befolkningsökningen har dock konsumtionen per invånare utvecklats svagt med svaga 1,1 procent jämfört med ett snitt på 1,4 procent sedan 2001. Den offentliga konsumtionen som växte snabbt under 2015 och 2016 till följd av ett stort antal asylsökande växte långsammare under 2017. En alltmer robust uppgång i omvärlden bidrar också till tillväxten.

Under kommande år förväntas högkonjunkturen bestå, men utvecklingen dämpas efter 2019. I takt med att resursutnyttjandet stiger begränsas de lediga resurserna i ekonomin och tillväxten hålls tillbaka. Under 2019 går arbetslösheten ned till 6,2 procent enligt Konjunkturinstitutet, klart under jämviktsarbetslösheten på 6,9 procent. Den sjunkande arbetslösheten beror alltså på högkonjunkturen, inte på att arbetsmarknaden fungerar bättre. Både Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket bedömer också att jämviktsarbetslösheten kommer att öka de kommande åren.

Tillväxten i svensk ekonomi har drivits av flera samverkande faktorer. För det första har Sverige, tack vare alliansregeringens strukturreformer och väl avvägda stabiliseringspolitik, klarat den utdragna lågkonjunkturen bättre än många jämförbara länder. Arbetskraftsdeltagandet har upprätthållits och ökade jämfört med högkonjunkturåren 2001 och 2007. Riksbanken visar att arbetskraftsutbudet har ökat överraskande snabbt sedan 2006 – 300 000 fler finns på arbetsmarknaden än vad som skulle förklaras av demografiska förändringar. Riksbanken har tidigare beräknat att Alliansens politik skulle ge 120 000 jobb, men man konstaterar i en analys som presenterades i slutet av 2017 att denna bedömning – i ljuset av den starka utvecklingen de senaste åren – varit för låg. Kombinationen av omfattande utbudsreformer och stark efterfrågan på arbete leder nu till att sysselsättningsgraden är den högsta sedan 1990-talskrisen. Sveriges goda utgångsläge har därmed skapat förutsättningar för en stark och bred återhämtning med fler som jobbar och fler som står till arbetsmarknadens förfogande.

För det andra har svensk penningpolitik gradvis blivit mer expansiv under de senaste åren. Denna expansiva penningpolitik, med låga eller negativa räntenivåer, stimulerar ekonomin genom att göra fler investeringar lönsamma samtidigt som kronan förblir svag och efterfrågan stärks. Bland annat har bostadsinvesteringarna vuxit kraftigt. Den expansiva inriktningen ligger fast trots att Sverige befinner sig i en högkonjunktur och den konjunkturella arbetslösheten minskar.

För det tredje har – som beskrivs i avsnittet Stark internationell konjunktur – efterfrågan i omvärlden blivit allt starkare med bl.a. ökade investeringar som gynnar svensk exportindustri. Den goda tillväxten väntas fortsätta, med en exporttillväxt nära 6 procent under 2018, enligt Konjunkturinstitutet.

På sikt finns flera skäl till oro för tillväxten. I många länder bidrar en långsam ökning av den arbetsföra befolkningen och en låg tillväxt av produktiviteten till att den potentiella tillväxten kan komma att bli låg under lång tid framöver. Också i Sverige syns tecken på denna utveckling – produktivitetstillväxten i svensk ekonomi förväntas vara fortsatt svag under kommande år, samtidigt som befolkningen åldras.

Förklaringarna till den lägre globala produktivitetstillväxten varierar något. Det kan vara en kvardröjande effekt av finanskrisen, eller en konsekvens av en pågående strukturomvandling från mer till mindre kapitalintensiva branscher, eller helt enkelt att innovationstempot minskat på alltmer reglerade marknader.

Det finns även betydande ekonomisk-politiska risker framför oss, som gör den svenska ekonomin sårbar. Förutom risker i omvärlden finns det också specifika svenska risker. Nedgången på bostadsmarknaden under hösten ser nu ut att ha bedarrat men priserna är fortfarande höga i många segment och det är inte omöjligt att priskorrigeringen får förnyad fart. Det mesta tyder på att både hushållen och bankerna har tillräckliga marginaler för att klara åtminstone en måttlig nedgång, men en sådan skulle ändå dämpa efterfrågan i ekonomin och kunna medföra betydande realekonomiska effekter. Redan nu finns det indikationer på att nybyggnationen av bostäder har minskat. Dessutom finns det en stor osäkerhet kring hur väl integrationen kommer att fungera när en stor del av dem som sökte asyl i Sverige 2014 till 2016 kommer in på arbetsmarknaden. Om inte integrationen förbättras finns det en stor risk för ett större, permanent utanförskap med högre jämviktsarbetslöshet och sämre offentliga finanser.

Slutligen kommer styrkan i den strukturomvandling som nu sker, och Sveriges anpassningsförmåga till den, att vara avgörande för utvecklingen av svensk ekonomi. Under det kommande decenniet kommer automatisering och digitalisering att leda vägen för strukturomvandlingar i ekonomin. Hur väl arbetskraften och övriga resurser klarar att ställa om till en sådan utveckling kommer att vara avgörande, både för svenskt välstånd men också för hur vårt samhälle kan hålla ihop.

För att understödja tillväxten framöver bör den ekonomiska politiken användas för att vidta åtgärder som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och stimulerar produktivitetstillväxten. På så sätt kan potentiell BNP och potentiell sysselsättning öka, och på sikt även Sveriges välstånd. Samtidigt måste omställningskapaciteten i svensk ekonomi förstärkas ytterligare. För att värna Sveriges välståndsutveckling krävs att de strukturella reformer som genomfördes under alliansregeringen nu följs upp med nya åtgärder för investeringar, omställning och att främja inträdet på arbetsmarknaden. Riksbanken konstaterar att effekterna av Alliansens reformer troligen varit stora, men Konjunkturinstitutet anser samtidigt att effekterna av dessa nu i huvudsak har realiserats. Eftersom den nuvarande regeringen inte har klarat av att genomföra några reformer som kan antas ge högre sysselsättning och tillväxt är behovet av nya reformer stort för att Sverige ska fortsätta att utvecklas väl.

Reformbehovet är särskilt påtagligt i ljuset av att Sverige ser ut att utvecklas sämre än jämförbara länder de kommande åren. På lång sikt avgörs vår välståndsutveckling dels av teknikutvecklingen i världen i stort, alltså hur den s.k. teknikfronten utvecklas, samt hur nära vi ligger denna teknikfront. Som ett litet land har Sverige svårt att påverka den globala teknikutvecklingen annat än i vissa begränsade sektorer. Däremot kan vi påverka hur snabbt Sverige tar till sig ny teknik och hur väl de befintliga resurserna utnyttjas. Att produktivitetens utvecklingen i världsekonomin har varit svag det senaste decenniet är ett problem också för Sverige, men något som vi har väldigt svårt att

påverka. Att Sverige sedan 2014 dock verkar ha tappat mark – vad gäller utvecklingen av tillväxt per capita – i förhållande till andra liknande länder och att denna negativa utveckling ser ut att fortsätta är däremot ett politiskt misslyckande. För att bryta denna utveckling krävs en ny regering som prioriterar jobb, tillväxt, företagande och konkurrenskraft.

En tudelad arbetsmarknad där utanförskapet biter sig fast trots högkonjunkturen

Sverige befinner sig i en ovanlig högkonjunktur. Trots god tillväxt är räntorna negativa, budgeten expansiv och inflationen låg. Dessutom ökar de strukturella obalanserna på arbetsmarknaden. En högkonjunktur är normalt det tillfälle då de som står längst från arbetsmarknaden har en möjlighet att etablera sig. Nu präglas i stället arbetsmarknaden av en växande tudelning där en allt större andel arbetslösa, till övervägande del bestående av utrikes födda och personer utan gymnasieutbildning, står allt längre från arbetsmarknaden. Dessutom ökar antalet arbetssökande i utsatt ställning, enligt Arbetsförmedlingen. Det syns också i de aggregerade siffrorna. Konjunkturinstitutet bedömer att jämviktsarbetslösheten ökar och sysselsättningsgraden förväntas plana ut. Det är tydligt att konjunkturuppgången inte kommer alla till del.

Figur 2 Jämviktsarbetslöshet mätt i procent 2011–2020

Källa: KI.

Utvecklingen på arbetsmarknaden påverkas i hög grad av att antalet nyanlända i Sverige ökat. Att antalet som står till arbetsmarknadens förfogande ökar mycket på kort tid behöver i sig inte vara ett problem. Det stora problemet uppstår när dessa personer står alltför långt ifrån arbetsmarknaden och hamnar i utanförskap. Om dessa personer i stället står nära arbetsmarknaden bör de på något års sikt hitta en sysselsättning.

Det finns positiva tecken. En viktig del i att arbetskraftsdeltagandet ökat med 300 000 fler personer än väntat, mycket till följd av Alliansens reformer, är att arbetskraftsdeltagandet för utrikes födda nu är lika stort som för inrikes födda. Delvis beror det på att de utrikes födda är yngre, men det är fortfarande en positiv utveckling. Dessutom har nära två tredjedelar av sysselsättningsökningen de senaste tio åren bestått av utrikes födda.

Problemet i Sverige är dock att arbetslösheten för utrikes födda är högre än i den förra högkonjunkturen och en stor och ökande andel av de arbetslösa utgörs av särskilt utsatta grupper: utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning, äldre och personer med funktionsnedsättning. Normalt brukar ett ökat arbetskraftsdeltagande till slut också innebära att fler får jobb. Risken nu är att detta samband inte gäller fullt ut.

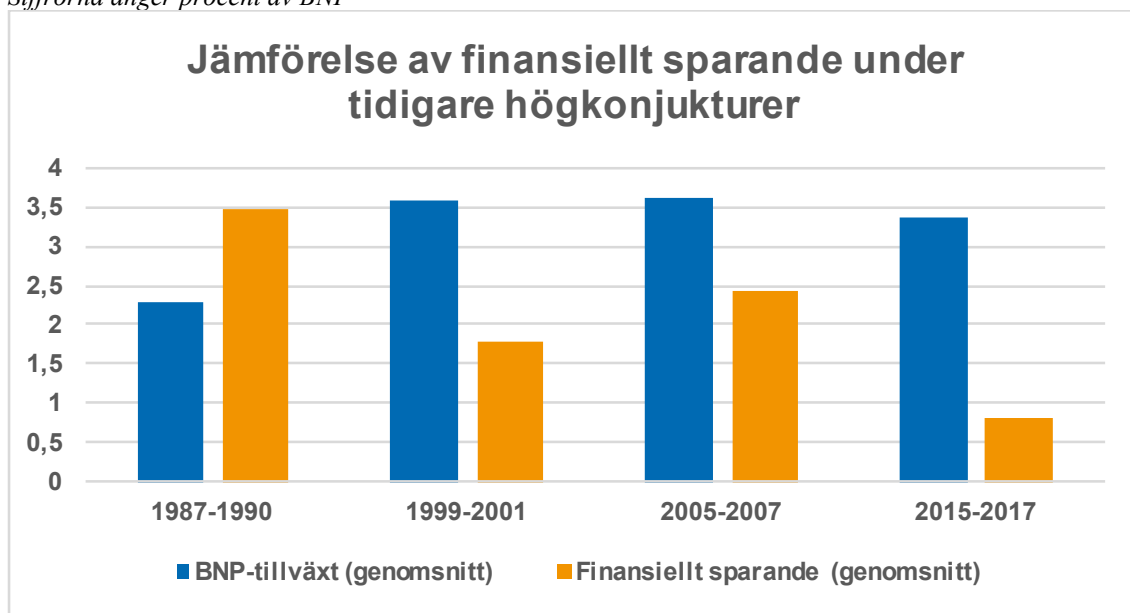
Svårigheterna för de med utsatt ställning att ta sig in på arbetsmarknaden beror på höga trösklar orsakade av låg flexibilitet på arbetsmarknaden, att utbildningsnivåerna inte alltid matchar arbetsmarknadens krav, skatteklar och få jobb med lägre kvalifikationskrav samt dålig tillgång på bostäder. Nettoökningen av antalet personer i utsatta grupper inskrivna hos Arbetsförmedlingen sedan finanskrisen beror till stor del på att fler utomeuropeiskt födda tillkommit. Med ett stort antal nyanlända som behöver ta sig in på arbetsmarknaden riskerar dessa strukturella obalanser att förstärkas ytterligare. Behovet av reformer är uppenbart. Det går inte snabbare att etablera sig nu än 2005 och det tar fortfarande åtta år innan hälften har ett jobb. Än längre tid tar det innan de får en heltidsanställning. När konjunkturen viker riskerar etableringstiderna att öka igen, liksom i tidigare nedgångar.

En bortslösad högkonjunktur

Svensk tillväxt är stark. Under de senaste åren har prognoserna i de offentliga finanserna reviderats upp och Sverige har haft goda möjligheter att genomföra strukturreformer och bygga upp överskott och skyddsvallar inför sämre tider. OECD pekar i sin senaste prognosuppdatering på att den starka konjunkturen innebär särskilt goda förutsättningar för att genomföra ambitiösa strukturreformer eftersom de kortsiktiga negativa konsekvenserna skulle bli mindre än annars. Tyvärr har regeringen inte tagit chansen att göra något av detta. Den nuvarande mandatperioden är en bortslösad högkonjunktur.

En expansiv finanspolitik som inte rustar Sverige för nästa kris

Att goda ekonomiska tider ska användas för att förbereda för sämre tider är en bärande princip för en ansvarsfull finanspolitik. Tyvärr gör den nuvarande regeringen ett kraftigt avsteg från denna princip. Sverige sparar i dag avsevärt mindre än under någon av de senaste högkonjunkturerna, vilket gör att vi står sämre rustade när nästa lågkonjunktur kommer. Dagens sparande i högkonjunktur är det lägsta sedan 70-talet.

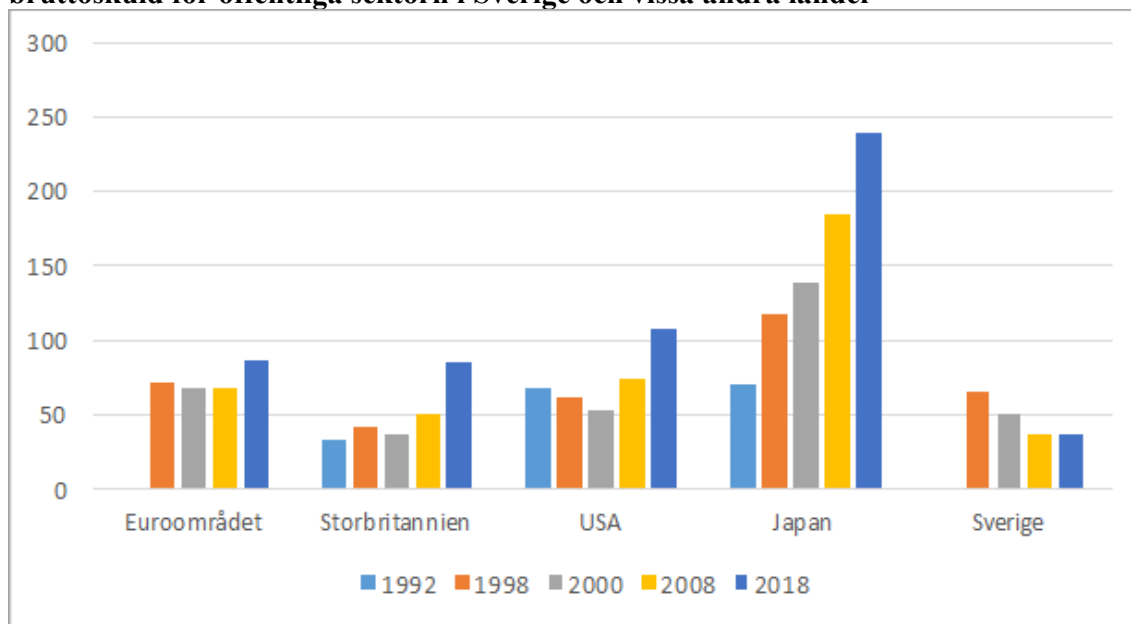
Figur 3 Jämförelse av finansiellt sparande under tidigare högkonjunkturer*Siffrorna anger procent av BNP*

Källa: KI.

Med motsvarande fall i finansiellt sparande som i tidigare lågkonjunkturer finns en risk att sparandet kan hamna i storleksordningen av minus 3 procent, vilket skulle kräva en kombination av utgiftsminskningar och skattehöjningar för att hanteras. Det skulle slå mot hushåll och välfärden. Att Sverige har alldeles för små överskott är särskilt problematiskt med tanke på att finanspolitiken kommer att behöva spela en större roll under kommande nedgång. Penningpolitiken, som traditionellt har huvudansvar för stabiliseringspolitiken, kommer att ha svårare att spela denna roll givet de redan mycket låga räntenivåerna och svårigheterna att sänka räntan långt under noll.¹ Samtidigt kommer Sverige troligen inte att kunna få någon större draghjälp från andra länder vid en global nedgång då de flesta jämförbara länder, till skillnad från Sverige, ökat sin skuldsättning sedan den förra finanskrisen.

¹ Det finns andra sätt att genomföra penningpolitisk stimulans, men dessa är relativt oprövade i krissituationer.

Figur 4 Jämförelse med skuldtutvecklingen i procent av BNP vad gäller konsoliderad bruttoskuld för offentliga sektorn i Sverige och vissa andra länder

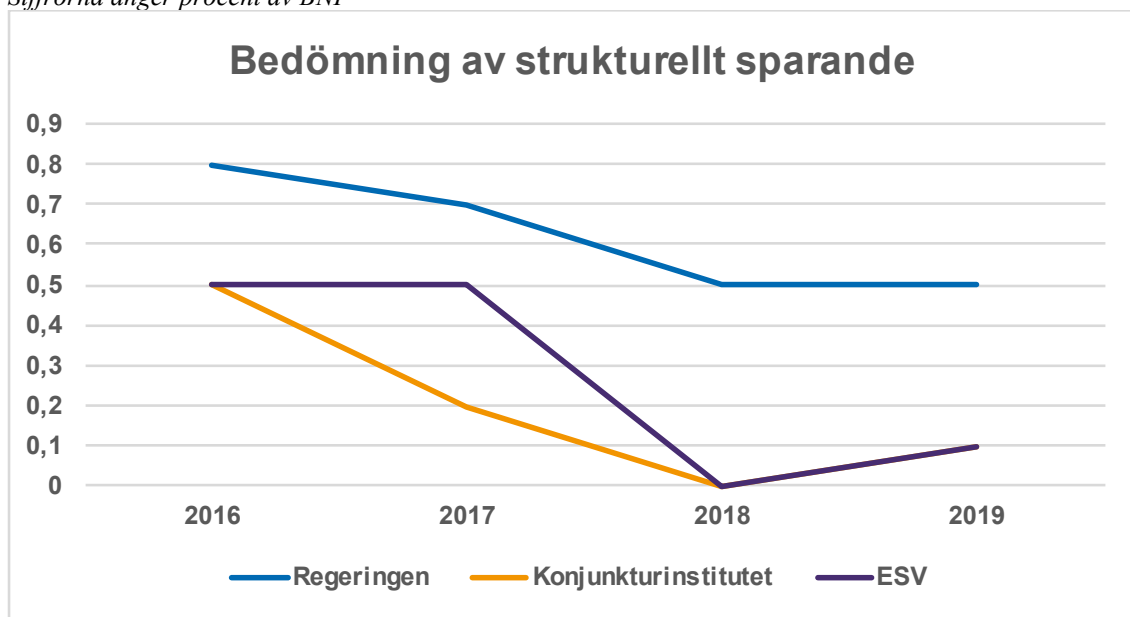
Källa: EU-kommissionen.

Under 2015, då Alliansens budget gällde, vändes underskott till överskott. Att nuvarande regering därefter inte har förvaltat högkonjunkturen bättre och byggt upp större överskott riskerar att stå Sverige dyrt under nästa ekonomiska nedgång. Att regeringens ekonomiska politik är för expansiv är något som även påpekas av en lång rad externa bedömare:

- Ekonomistyrningsverket (ESV) konstaterar att varken det nya eller det gamla överskottsmålet nås, varken 2018 eller 2019.
- Även Konjunkturinstitutet konstaterar att regeringens politik inte är i linje med överskottsmålet vare sig för 2018 eller 2019.
- Redan förra våren, innan regeringen föreslagit budgetförsvagande åtgärder på 70 miljarder kronor till 2020, konstaterade Finanspolitiska rådet: ”Regeringens aktiva finanspolitik är inte välavvägd. Med hänsyn till konjunkturläget och överskottsmålet borde politiken vara betydligt mer åtstramande.”

Figur 5 Jämförelse av hur regeringen, KI och ESV bedömer storleken på det strukturella sparandet

Siffrorna anger procent av BNP

Att regeringen inte når överskottsmålet trots att det precis har sänkts är särskilt allvarligt om konjunkturen nu skulle vika. De nuvarande överskotten i de offentliga finanserna är drivna av konjunkturen och överraskande starka skatteintäkter. Enligt ESV innebär det att fallhöjden för skatteintäkterna vid en konjunkturedgång är stora. Både KI och ESV pekar på att utrymmet för reformer, till följd av regeringens politik, är mycket begränsat om målet ska nås. Om målet ska nås riskerar det å andra sidan att leda till en åtstramande finanspolitik i ett läge där konjunkturen försvagas.

Det låga överskottet är också problematiskt givet att Sverige står inför stora reformbehov under kommande år. Den senaste mandatperioden har lärt oss att vad som framstår som framtida utmaningar mycket snabbt kan bli akuta problem. Det gäller såväl integrationen och förmågan att upprätthålla samhällets och välfärdens grundläggande uppdrag som möjligheten att reformera vår ekonomi för att säkra Sveriges långsiktiga tillväxtpotential och välbefinnande. Inför nästa mandatperiod borde Sverige förbereda sig för såväl en sämre ekonomisk utveckling som stora reformer. Nu gör vi ingetdera och det riskerar att bli en dyrköpt erfarenhet.

Avsaknad av strukturreformer gör att utanförskapet biter sig fast

Under 2006 till 2014 ledde Alliansens strukturreformer till att arbetskraften och sysselsättningsgraden ökade, samtidigt som utanförskapet kunde pressas tillbaka och resurserna till välfärden öka. Tillsammans med den goda konjunkturen har dessa reformer dessutom fortsatt att bidra till en god ekonomisk utveckling under denna mandatperiod. Sverige kan dock inte leva på gamla reformer hur länge som helst. Nya strukturreformer måste till för att fortsätta att förbättra arbetsmarknaden.

Figur 6 Effekter av alliansregeringens reformer på lång sikt

	Årsarbetskraft ²	Sysselsatta ³	Arbetslöshet ⁴	BNP
Utbedsreformer				
Jobbskatteavdrag	137 000	120 000	-0,8	2,5
Förhöjt jobbskatteavdrag för äldre	6 000	10 000	0,0	0,1
Skiktgräns	6 000	0	0,0	0,1
Reformerad arbetslöshetsförsäkring	40 000	45 000	-0,7	0,7
Reformerad sjukförsäkring	20 000	17 000	0,5	0,4
Efterfrågereformer				
Arbetsmarknadspolitik	11 000	14 000	-0,2	0,2
HUS-avdraget	27 000	25 000	-0,3	0,4
Sänkta socialavgifter	18 000	21 000	-0,2	0,3
Sänkt tjänstemoms	6 000	4 000	-0,1	0,1
Övriga reformer				
Höjt bostadsbidrag	-2 000	-2 000	0,0	0,0
SUMMA REFORMER	267 000	254 000	-1,8	4,8

Källa: Bilaga 4, VÅP14.

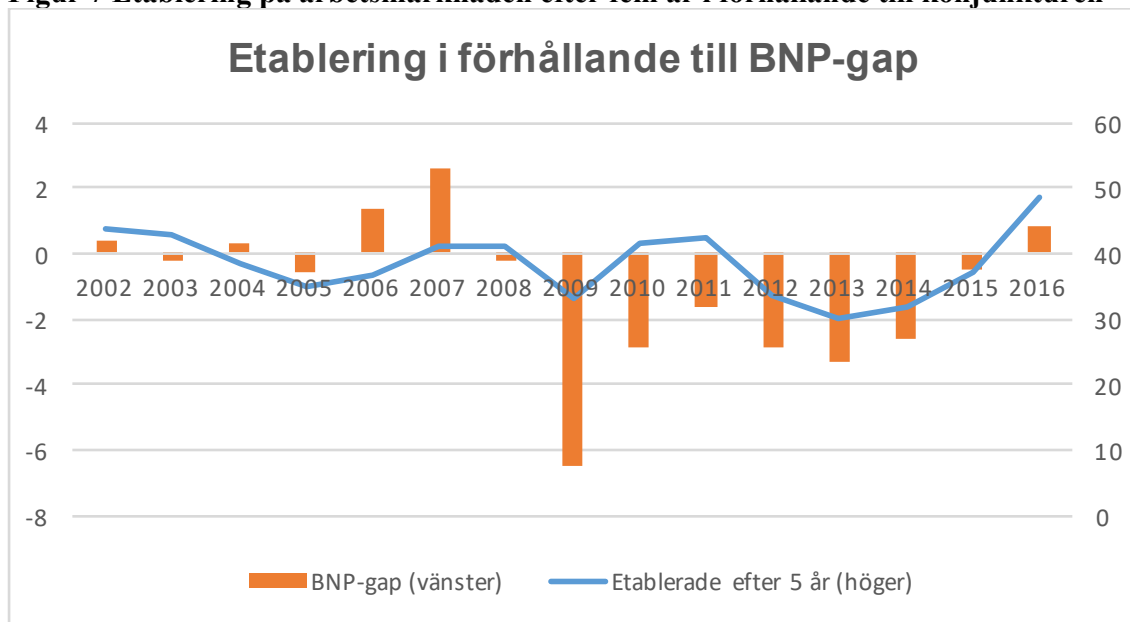
Det är dock uppenbart att regeringen har försuttit chansen att använda styrkan i svensk ekonomi för nya strukturreformer under de senaste åren. I stället har regeringen förlitat sig på att konjunkturen ska lösa många av Sveriges problem, exempelvis på arbetsmarknaden.

Detta är särskilt bekymmersamt då det är uppenbart att integrationen redan är mycket konjunkturkänslig. Vid en kommande ekonomisk nedgång riskerar de som i dag står utanför, att permanent hamna i utanförskap. Särskilt stor är risken för nyanlända kvinnor, som är en grupp som i högre utsträckning än andra redan i dag står utanför.

² Antal arbetade timmar omräknat till årsarbetskrafter. En årsarbetskraft motsvarar 1 800 timmar.

³ Antal personer i åldersgruppen 15–74 år.

⁴ Förändring i procentenheter.

Figur 7 Etablering på arbetsmarknaden efter fem år i förhållande till konjunkturen

Källor: SCB och KI.

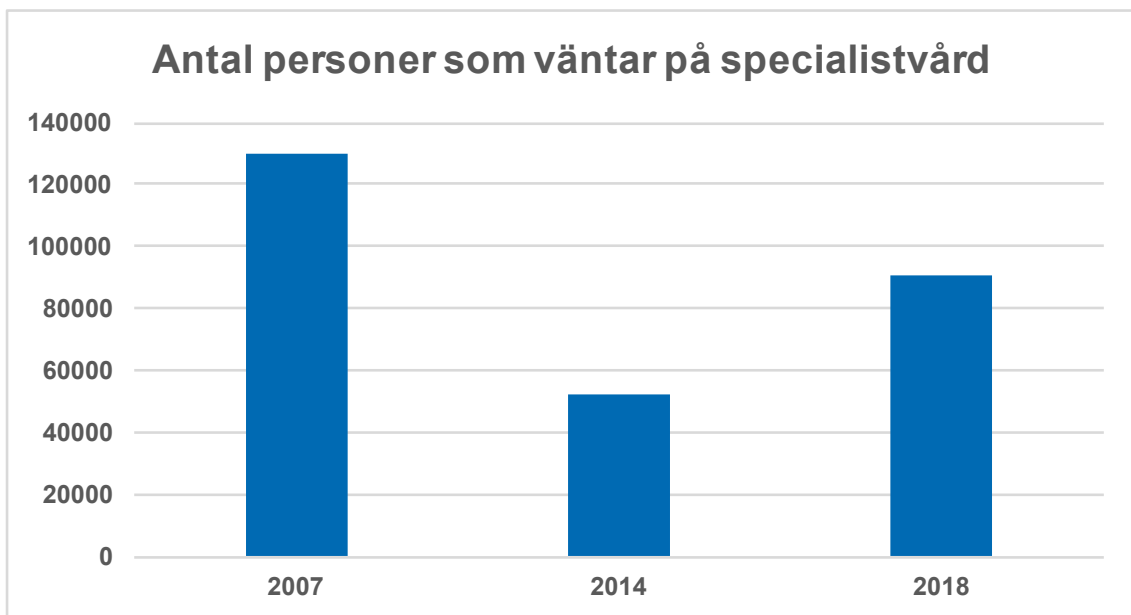
Genom att lansera ineffektiva och kostsamma arbetsmarknadspolitiska åtgärder har regeringen säkerställt att det utanförskap som redan nu fördjupas troligen kommer att bli ännu svårare att bryta under de kommande åren. Under mandatperioden har även antalet långtidsarbetslösa hos Arbetsförmedlingen ökat.

Allt detta sker samtidigt som regeringen konsekvent har försämrat företagsklimatet under de senaste åren. Det tydligaste tecknet är ständiga skatthöjningar och begränsningar av exempelvis RUT-avdraget. Den senaste Nyföretagarbarometern visar också att det nu skett ett trendbrott och att antalet nystartade företag har börjat minska, vilket troligen kommer att försämra möjligheten för ökad jobbtillväxt framöver. Detta kommer särskilt att slå mot dem som i dag har svårast att få fäste på svensk arbetsmarknad.

Trots skatthöjningarna brister välfärden samt samhällets kärnuppgifter

Sammantaget har regeringen höjt skatterna med över 60 miljarder kronor, varav över 30 miljarder kronor är skatthöjningar på jobb och tillväxt. Trots dessa skatthöjningar, att högkonjunkturen medför ökade intäkter och att regeringen spenderat och byggt ut det offentliga åtagandet snarare än sparat dessa intäkter är det uppenbart att regeringen inte har lyckats åstadkomma nödvändiga förbättringar inom exempelvis vården, skolan eller rättsväsendet.

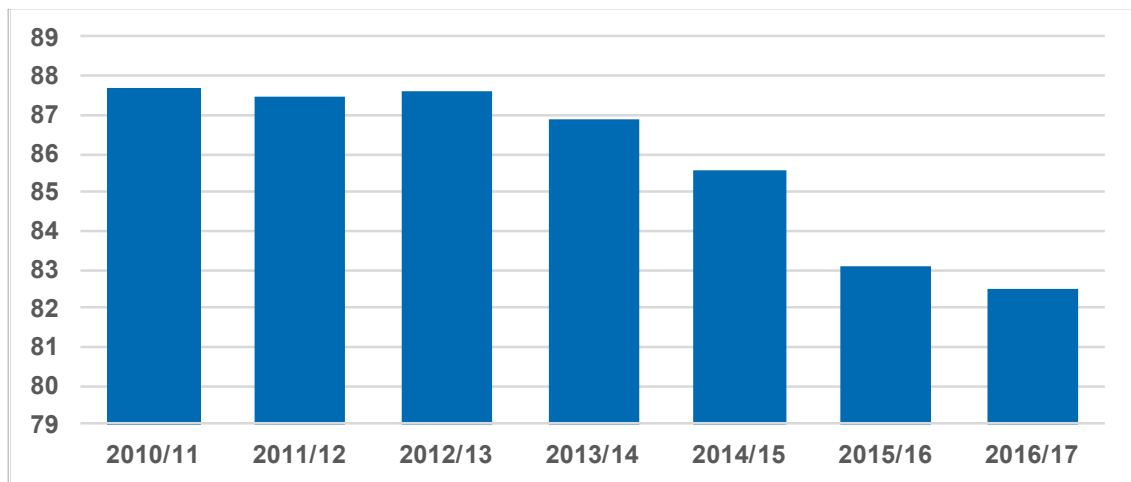
Allra tydligast syns detta i vården, där köerna har vuxit kraftigt. Sedan regeringen tillträdde har vårdköerna fördubblats. Löftet om max fyra veckors tid mellan remiss och cancervård har inte infriats. Köerna växer på många ställen, men extra mycket i socialdemokratiskt styrda landsting.

Figur 8 Personer som väntar på specialistvård

Källor: SKL:s väntetidsdatabas och BP11.

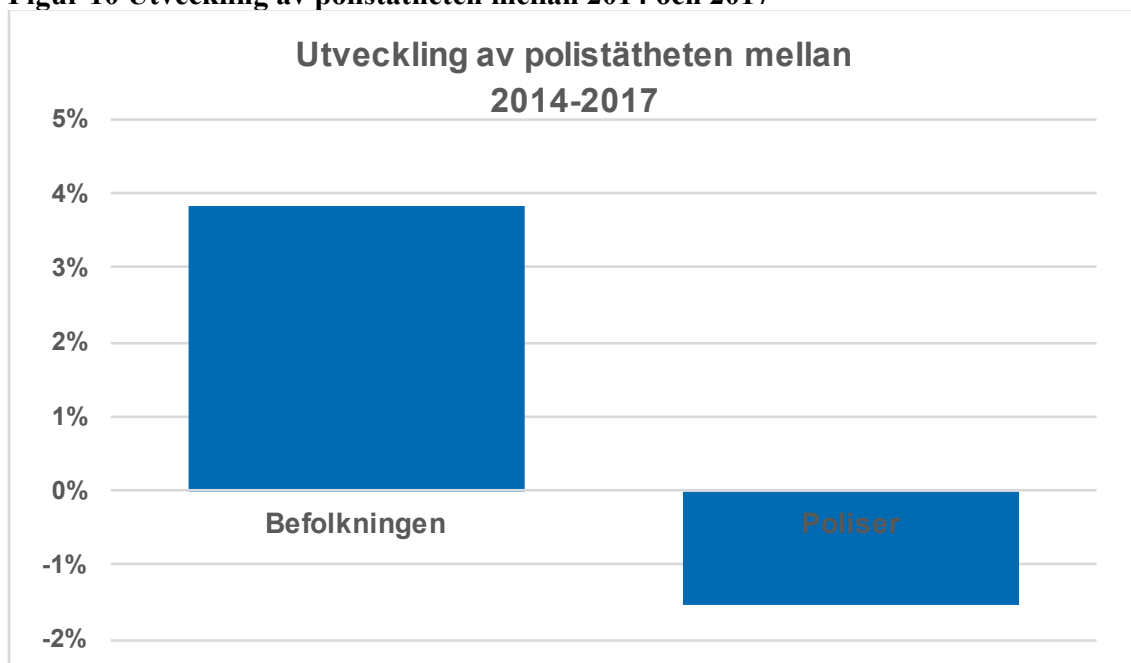
Köerna riskerar också att undergräva trovärdigheten i hela sjukvårdspolitiken. Det råder bred enighet i svensk politik – också mellan Alliansen och Socialdemokraterna – om att svensk sjukvård måste fortsätta att utvecklas. Men när fler får vänta allt längre skapas förtvivlan och frustration bland patienter, anhöriga och medarbetare. Det undergräver tilltron till den svenska välfärden.

Även om skolan, till stor del tack vare Alliansens kunskapsreformer, har sett förbättrade resultat i PISA-mätningarna finns det fortfarande stora kunskapsbrister. Andelen obehöriga lärare är nu högre än under alliansregeringen, andelen elever som inte erhåller gymnasiebehörighet blir allt större och stöket i klassrummet fortsätter. Nästan var femte elev som lämnar årskurs 9 i dag gör det utan fullständiga betyg. Det är ungdomar som är födda i Sverige och har gått i svensk skola hela sitt liv, men det är även nyanlända som bara gått ett par eller inga år alls i svensk grundskola. Totalt handlar det om nästan 19 000 elever varje år. Trots det har regeringen presenterat ytterst få förslag för att öka elevernas studiero eller skärpa kunskapskraven.

Figur 9 Andel elever i årskurs 9 som blir behöriga till ett yrkesprogram*Andel i procent*

Källa: Skolverket.

En negativ utveckling kan tyvärr ses även inom rättsväsendet. Sverige har nu den lägsta polistätheten på tio år, samtidigt som vi sett ett trendbrott där otryggheten och vissa brott ökar. Problemet med otryggheten syns dessutom i hela samhället. Från den grova organiserade brottsligheten som förlamar vissa områden till vardagsbrottsligheten som skapar otrygghet i stora delar av Sverige.

Figur 10 Utveckling av polistätheten mellan 2014 och 2017

Källor: SCB och polisen.

Sverige behöver ambitiösa reformer

Alliansen sätter människan i centrum. Vår politik syftar till att bygga ett samhälle som tar till vara varje människas förmåga, där alla får förutsättningar att växa och skapa sin egen väg och där vi gemensamt skapar trygghet och sammanhållning. Det kräver en ansvarsfull ekonomisk politik som bygger upp motståndskraft mot kriser, och det kräver

reformer som leder till att fler kommer i arbete. Med fler sysselsatta ökar välbördet i samhället. Dessutom ökar det skatteintäkterna som finansierar välförden. När fler kommer i arbete ökar resurserna så att vi kan säkerställa kortare köer i vården, mer kunskap i skolan, fler poliser i hela landet och ett starkare Sverige.

En ansvarsfull ekonomisk politik

Ett av målen för den ekonomiska politiken är att stabilisera konjunktursvängningarna. Lågkonjunkturer och kriser slår hårdast mot dem som är mest utsatta. Hög arbetslöshet under en period kan i sig leda till ökad arbetslöshet längre fram. För att kunna driva en aktiv stabiliseringspolitik som mildrar effekterna för de mest utsatta, dämpar uppgången i arbetslöshet och undviker besparingar i lågkonjunktur krävs betydande överskott i högkonjunktur.

Ett avgörande skäl till att Sverige klarade den senaste finanskrisen väl var bl.a. Alliansregeringens återhållsamhet, med överskott på över 3 procent av BNP år 2007. Det medförde att Sverige, till skillnad från många andra jämförbara europeiska länder, gick in i finanskrisen med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Detta innebar att Sverige kunde motverka nedgången med aktiva insatser utan att uthålligheten i de offentliga finanserna ifrågasattes. Vi behövde därför inte, som exempelvis Storbritannien och länderna i Sydeuropa, bedriva åtstramningspolitik i lågkonjunkturer. Sverige klarade sig också bättre än de flesta andra länder. En försiktig och återhållsam inriktning på finanspolitiken i högkonjunktur ger ett land större möjligheter att klara den efterföljande lågkonjunkturer.

Även om den svenska statsskulden är låg har finanskrisen visat att skuldkvoten snabbt kan öka om ett land inte har tillräckliga säkerhetsmarginaler. Medan Sveriges statsskuld fortfarande ligger på en låg nivå, har skuldnivåerna i jämförbara länder skenat och ligger nu på över 90 procent av BNP. Många i övrigt välskötta länder fick hantera dramatiska öknings, exempelvis Finland och Nederländerna (över 20 procentenheter ökning av statsskulden), Frankrike (över 30 procentenheter), Storbritannien (nära 50 procentenheter) och Irland (drygt 80 procentenheter). Statsskuldsräntorna riskerar då att tränga ut viktiga investeringar samtidigt som den ekonomiska nedgången medfört nedskärningar och åtstramningar i ett flertal länder.

Alliansen välkomnar därför den överenskommelse som slutits mellan sju partier i riksdagen om ett nytt finanspolitiskt ramverk. Överenskommelsen innebär att Alliansens strama linje, med fortsatt fokus på ansvar för de offentliga finanserna och beredskap för nya kriser, har fått gehör. Principen om överskott i de offentliga finanserna över en konjunkturcykel ligger fast och kompletteras med ett nytt skuldankare. Överskottet i offentliga finanser ska uppgå till i genomsnitt en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel, och nivån på Maastrichtskulden ska på sikt nå 35 procent av BNP.

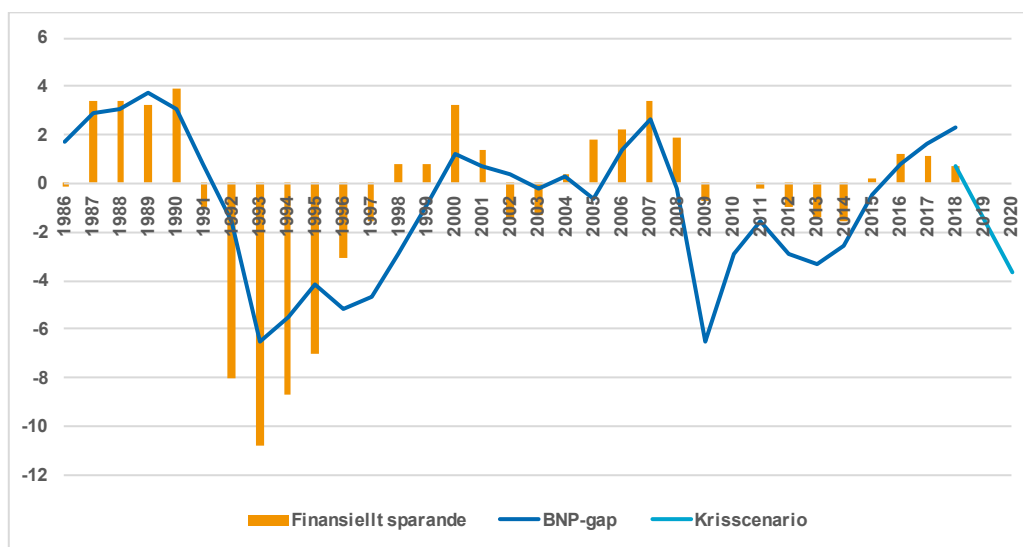
Med det nya finanspolitiska ramverket säkerställs dels att sparandet över en konjunkturcykel ska vara positivt, dels att den totala skuldnivån ska vara så pass låg att tillräckliga marginaler finns för att understödja ekonomin när nästa kris slår till. Att överskottsmålet är formulerat över en konjunkturcykel innebär att det finansiella sparandet bör ligga under en tredjedels procent av BNP när resursutnyttjandet är lågt och över en tredjedels procent när resursutnyttjandet är högt. Därigenom är överskottsmålet förenligt med en finanspolitik som motverkar konjunktursvängningar.

På så sätt kan hållbara offentliga finanser säkras på både kort och lång sikt, samtidigt som finanspolitiken har utrymme att dämpa konjunktursvängningar i ekonomin.

Trots högkonjunkturen väljer regeringen dock att bedriva en omotiverat expansiv finanspolitik. Det gör att Sverige har alltför lågt sparande, vilket gör att vi riskerar att gå in i nästa lågkonjunktur med dåligt handlingsutrymme. Skulle Sverige genomgå en lågkonjunktur som medför ett försämrat sparande motsvarande det som skedde under tidigare lågkonjunkturer riskerar de offentliga finanserna att försvagas till ett sparande ned mot minus 3 procent. Den ekonomiska politiken kan ofta ha svårt att begränsa en nedgångs storlek men vi har möjlighet att styra hur väl förberedda vi är inför sämre ekonomiska tider.

Figur 11 Effekt av tidigare ekonomiskt fall på nuvarande offentliga finanser

Alla siffror i procent av BNP

Källor: KI och egna beräkningar.

För 2017 var budgeten underfinansierad med 16 miljarder kronor och 2018 väljer regeringen att göra ofinansierade reformer på 40 miljarder kronor. Regeringen framhåller också att inriktningen med höjda bidrag, i stället för sänkta skatter på arbete, på kort sikt kan vara mer stimulerande. Detta är anmärkningsvärt. I stället för att förstärka den långsiktiga tillväxtpotentialen i svensk ekonomi används reformutrymmet till ökade utgifter samt kortsiktiga och procykliska stimulanser. Regeringen bedriver en politik utformad för att stimulera ekonomin under en lågkonjunktur, på toppen av en kraftig högkonjunktur. Det är inte ansvarsfullt.

Alliansen vänder sig även emot regeringens mycket kraftiga höjning av utgiftstaken, som möjliggör den expansiva ekonomiska politiken. Regeringens utgiftstak har kritiserats av bl.a. Finanspolitiska rådet för att vara så högt satta i slutet av prognosperioden att den styrande effekten av taken helt gått förlorad.

Det finns stora reformbehov samt behov av att rusta Sverige inför att ekonomin vänder ned. Det ställer krav på en ansvarsfull ekonomisk politik under den kommande mandatperioden med fokus på ordning och reda i de offentliga finanserna, att stärka välfärden och lag och ordning samt långsiktiga strukturreformer.

Prioriterade reformområden

Sverige måste fungera för alla. För många är Sverige ett fantastiskt land, men alldeles för många lämnas utanför.

Det främsta problemet är den tudelade arbetsmarknaden och ett utanförskap som biter sig fast, framför allt för dem som är utrikes födda eller saknar tillräcklig utbildning. Konsekvenserna av detta utanförskap är stora, både för individen och för samhället. Med fler i arbete och färre i utanförskap blir kostnaderna för bidrags- och ersättningsystemen lägre och skatteintäkterna högre. Det är resurser som kan användas för att göra Sverige bättre för alla, genom satsningar på välfärden, polisen eller starkare tillväxt.

Alliansens reformambitioner kommer att fokusera på att stärka Sveriges ekonomi, säkerställa att fler kommer i arbete och att det finns en bra vård, skola och polis i hela Sverige. Alliansen prioriterar också att stärka Sveriges långsiktiga tillväxtförutsättningar samt se till att Sverige är tryggt i en orolig omvärld – oavsett om det handlar om att klara klimathotet, öka försvarsförmågan eller hantera fler människor på flykt.

Säkra utrymme för reformer och förbered Sverige för nästa ekonomiska nedgång

Mot bakgrund av det starka konjunkturläge som svensk ekonomi befinner sig i finns inte några stabiliseringspolitiska skäl att, som regeringen, fortsätta att föra en expansiv finanspolitik.

Det ska dock understrykas att de offentliga finansernas utveckling är svårbedömd. Konjunkturen har ett betydande genomslag på finanserna, men även den potentiella produktionsförmågan och efterfrågans sammansättning i jämvikt är av avgörande betydelse. En mindre justering av prognosen för exempelvis den potentiella produktivitetstillväxten kan få ett betydande genomslag på bedömningen av både det faktiska och det strukturella saldot i de offentliga finanserna på några års sikt. Även penningpolitikens utveckling är osäker. Konsekvensen av detta är att finanspolitiken måste utformas efter hand i ljuset av ny information.

Under den närmaste tiden bör dock den övergripande inriktningen på den ekonomiska politiken vara såväl att stärka Sveriges förmåga att möta en ekonomisk nedgång som att säkerställa att det finns resurser för de reformer som behöver göras. I detta är det värt att poängtera att regeringen har höjt utgifterna med över 100 miljarder kronor under den gångna mandatperioden. Alliansen ser att det finns ett tydligt utrymme för omprioriteringar som första finansiering för kommande reformer, i stället för att – liksom regeringen – försvaga sparandet.

Fler i arbete

Alliansens främsta uppdrag under åren 2006 till 2014 var att bryta det breda utanförskap som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet, förstärkte möjligheterna till återgång i arbete och gjorde det mer lönsamt att arbeta. Som ett resultat av Alliansens reformer minskade utanförskapet med en fjärdedel.

I dag har utmaningen delvis skiftat. Under de kommande åren är det därför helt avgörande att politiken tar nästa steg och genomför nödvändiga reformer för att hantera det nya läget. Detta blir särskilt viktigt om konjunkturen vänder nedåt.

Gör det mer lönsamt att arbeta

Det är fortfarande viktigt att det lönar sig att arbeta. Drivkrafterna att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att vara frånvarande från arbetsmarknaden. Om en arbetstagare är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska det finnas ett trygghetssystem som fungerar. Men det ska alltid vara lönsamt att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Alliansen vill se starka drivkrafter att arbeta, med lägre skatt på arbetsinkomster samt bidrags- och transfereringssystem som främjar arbetslinjen.

I takt med att utanförskapet minskat i de grupper som står relativt nära arbetsmarknaden har problemen på arbetsmarknaden förändrats. Den mest betydande uppgiften på svensk arbetsmarknad i dag är att bryta utanförskapet och bidragsberoendet för människor som står längre ifrån arbetsmarknaden och som har svårare att komma in. Ett viktigt steg för att stärka arbetslinjen är därför att reformera systemet för ekonomiskt bistånd. Det är viktigt med tydliga krav på aktivitet och motprestation för att få bidrag. Ett grundläggande krav på den som uppstår ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet är att den arbetssökande aktivt söker jobb och står till arbetsmarknadens förfogande.

Öppna upp fler vägar till jobb

Särskilt utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och personer utan gymnasiekompetens drabbas av utanförskap i större utsträckning än andra grupper, delvis på grund av de trösklar som finns i form av höga skatter på arbete och höga bidragsnivåer, men också för att många saknar de kunskaper och erfarenheter som krävs på den svenska arbetsmarknaden. Även attityden till personer i dessa grupper på arbetsmarknaden spelar in. Denna utmaning har förstärkts betydligt av det stora flyktingmottagande som Sverige haft under de senaste åren. Bland nyanlända personer i etableringsfasen har nästan 50 procent endast grundskoleutbildning eller lägre utbildningsnivå. För denna grupp är trösklarna in på den svenska arbetsmarknaden mycket höga.

Motsvarande var sjunde person i arbetsför ålder lever fortfarande helt på offentliga sociala ersättningar eller försäkringar. Varje människa i utanförskap nekas möjligheten att bygga en framtid utifrån sin egen vilja och förmåga. Det skapar otrygghet och ofrihet. Samtidigt är konsekvenserna för samhället betydande. Företagen har svårt att hitta personal, trots att fler än någonsin står till arbetsmarknadens förfogande. När de arbetslösa har en allt svagare anknytning till arbetsmarknaden, och mer begränsad utbildning och erfarenhet, minskar möjligheten att matcha arbetssökande med de arbetsuppgifter som företagen efterfrågar.

Det måste bli enklare att lära sig jobbet på jobbet samtidigt som kostnaderna för att anställa dem som står längst från arbetsmarknaden sänks. Alliansen vill därför införa inträdesjobb, en förenklad anställning för nyanlända och unga upp till 23 år utan gymnasieexamen. Anställningsformen kommer att göra det möjligt för fler att få en fot in på arbetsmarknaden, få värdefull erfarenhet och därmed kunna gå vidare i arbetslivet. Inträdesjobben kommer att göra det billigare för företagen att anställa och gör att fler vågar satsa på en tidigare oprövad person. I anställningsformen ska lönen uppgå till 70 procent av rådande ingångslön i branschen, upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad. 30 procent av arbetstiden anses därmed gå till att lära sig arbetet eller utbildning. Arbetsgivaravgiften slopas i tre år inom ramen för anställningsformen.

För att fler, inte minst utrikes födda, ska komma i arbete är det centralt att det finns växande företag som är villiga att anställa. Det måste också vara enkelt för nyanlända, som ofta har en bakgrund som egenföretagare, att snabbt kunna starta och driva företag också i Sverige. Alliansregeringen gjorde det billigare att anställa, minskade företagens regelbörda och öppnade upp nya branscher för företagande. Regeringen har i stället valt att i hög utsträckning finansiera sina utgifter genom höjda skatter på företag. Alliansen vill skapa bättre förutsättningar för fler framgångsrika företag som kan bidra till att skapa fler jobb och minska utanförskapet. Det kräver att trösklarna till företagande sänks, att regelkrånglet minskar, att kompetensförsörjningen säkras och att företagsskatterna är på en internationellt konkurrenskraftig nivå.

RUT-avdraget har varit en viktig språngbräda in på den svenska arbetsmarknaden, inte minst för nyanlända kvinnor som annars är en grupp som har svårt att få ett första jobb. RUT-avdraget bör således utvecklas så att fler jobb med enklare kvalifikationer blir möjliga.

Därför vill Alliansen tredubbla taket i RUT-avdraget till 75 000 kronor per person och år samt vidga RUT till att också omfatta flyttjänster, tvättjänster och trygghetstjänster. Dessutom bör möjligheten att bredda RUT-avdraget ytterligare för personer över 70 år ses över.

Möjligheterna att utbilda sig till ett praktiskt yrke behöver stärkas, genom fler platser i yrkesvux och i yrkeshögskola. Detta innebär fler vägar in i arbete. En utbyggnad av dessa yrkesutbildningar leder inte bara till att fler som i dag är arbetslösa får bättre chans till ett jobb, utan även till att samhällsekonomin fungerar bättre när viktiga bristyrken kan förses med kunnig personal.

Bättre matchning på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen bör läggas ned i sin nuvarande form och ersättas av en mindre statlig myndighet. Staten ska fortfarande ha huvudansvar för arbetsmarknadspolitiken, men matchningsfunktionen bör öppnas upp för fristående aktörer. Dessa matchningsaktörer får ett huvudansvar för sina arbetssökande och för att dessa får rätt insatser. Aktörerna ska mätas, rangordnas och ersättas efter resultat. Antalet aktörer ska inte vara fler än att god kvalitet kan säkerställas.

Nästan var femte elev som lämnar årskurs 9 i dag gör det utan fullständiga betyg. Det är ungdomar som är födda i Sverige och har gått i svensk skola hela sitt liv, men det är även nyanlända som bara gått ett par eller inga år alls i svensk grundskola. Totalt handlar det om nästan 19 000 elever varje år. Och andelen har ökat de senaste tre åren.

Elever som inte har gymnasiebehörighet hamnar på gymnasiets introduktionsprogram. Nyanlända ungdomar får oftast gå språkintrödningsprogram, som är det snabbast växande gymnasieprogrammet. Intrödningsprogrammen har stora problem med att lyckas ge eleverna gymnasiebehörighet. En utvärdering från Skolverket visar att endast 30 procent av eleverna har gått vidare till ett nationellt gymnasieprogram tre år efter att de började på språkintrödningsprogram. Nästan hälften hade slutat gå på gymnasiet helt och hållet.

Svensk gymnasieutbildning ska inte vara en återvändsgränd. Den ska leda till arbete eller vidare utbildning. Därför föreslår Alliansen ett antal reformer för att stärka kopplingen mellan utbildning och arbete. Vi vill inrätta en tvåårig yrkeshögskola samtidigt som alla gymnasieprogram ska kunna erbjuda högskolebehörighet. Vi vill dessutom

stärka gymnasiets introduktionsprogram, öka antalet yrkescollege, få fler lärlingsutbildningar samt utveckla studie- och yrkesvägledningen.

En trygg välfärd och polis i hela Sverige

En trygg välfärd och ett fungerande rättssystem är grundläggande uppgifter för samhället. Trots detta finns det i dag stora brister inom vården, skolan och polisen. Att åtgärda dessa problem kommer att vara ett centralt åtagande under de kommande åren.

Stärk vården och omsorgen

Alliansens utgångspunkt är att sjukvården ska präglas av hög kvalitet och tillgänglighet för alla. Svensk vård och omsorg uppvisar i ett internationellt perspektiv goda resultat men brister i tillgänglighet. I takt med att vi lever längre och kan behandla allt fler sjukdomar förändras samtidigt kraven på hälso- och sjukvården.

Tyvärr går utvecklingen nu åt fel håll, med växande köer och försämrad tillgänglighet. Alliansen vill vända utvecklingen. Tillsammans vill vi utveckla primärvården, stärka vårdkedjan för de mest sjuka äldre, öka patientsäkerheten genom att koncentrera den högspecialiserade vården och genomföra insatser mot psykisk ohälsa – men vår mest akuta uppgift är att genomföra reformer som kortar patienternas väntetider.

I ett första steg föreslår vi i Alliansen att en ny och uppdaterad kömiljard införs. Denna nya kömiljard kommer att dra lärdomar från alliansregeringens tidigare satsning och utvecklas för att bli ännu mer träffsäker och effektiv. Till exempel ska den nya kömiljarden omfatta diagnostik, återbesök och rehabilitering för att bättre möta behoven hos kroniskt och långvarigt sjuka. Den grundläggande principen är dock densamma: landsting och regioner ska få tydliga morötter för att korta köerna. Detta är väl beprövad politik som har kortat vårdköerna förut och kan göra det igen.

Att åldras innebär ofta ett ökat behov av hjälp i vardagen. Hur hjälpen utformas påverkar i hög grad livskvaliteten. Alliansens utgångspunkt är att varje människa har egna önskemål och intressen. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder. Äldreomsorgen ska präglas av stor valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande och finnas tillgänglig för alla som behöver den. På många håll runt om i landet får dock inte äldre plats på äldreboenden och i många kommuner gäller inte heller lagen om valfrihetssystem för äldreomsorgen.

Varje skattekrona ska ge så mycket välfärd som möjligt. Därför bör effektiviteten, produktiviteten och fördelningen av resurser i svensk sjukvård förbättras. Exempelvis bör den nära vården med primärvården som bas byggas ut. Sverige har de fjärde högsta sjukvårdskostnaderna i förhållande till BNP i OECD och det måste säkerställas att resurserna i högre grad når patienterna på bästa sätt.

Stärk skolans kunskapsuppdrag

Utbildningen i Sverige ska hålla hög kvalitet och vara tillgänglig för alla. Föräldrarna ska veta att när barnen kommer hem från skolan har de lärt sig något nytt i en trygg miljö. Alla elever ska mötas av höga förväntningar och ges det stöd och den stimulans som krävs för att de ska kunna leva upp till dem. Skolan ska också ge bildning och kunskap för livet – inte bara arbetslivet – oavsett bakgrund eller var du går i skolan.

Alliansens mål för skolan är att Sverige inom tio år bör ligga på topp tio i PISA-mätningarna. För att nå dit har Alliansen enats om att öka antalet undervisningstimmar, införa fler karriärlärartjänster och tillföra mer resurser till utsatta skolor och svaga elever. Dessutom vill vi reformera lärarutbildningen med ökat fokus på kunskap och inläring.

Många nyanlända barn som flytt från krig och förtryck har de senaste åren haft sin allra första skoldag runt om i Sverige. Deras väg in i det svenska samhället kommer i stor utsträckning att gå genom skolan. Den svenska skolan står inför stora utmaningar när antalet nyanlända elever ökar snabbt samtidigt som skolresultaten fortfarande är för låga. Under åren framöver kommer det att krävas särskilda ansträngningar för att alla barn i Sverige, oavsett bakgrund, ska få en bra start i livet och en rivstart i vårt skolsystem. Som ett resultat av Alliansens politik har skolresultaten vänt uppåt efter en lång tids nedgång, men det är inte tillräckligt. Inget barn ska gå i en dålig skola, och alla barn har rätt till en bra utbildning.

Utveckla valfriheten

En mångfald av aktörer är en förutsättning för valfrihet. Alliansens välfärdspolitik sätter eleven, patienten och brukaren i centrum. Rätten att själv få välja var och hur man tar del av vård, skola och omsorg är en viktig del i att kunna utforma sitt eget liv och sin egen tillvaro. Välfärden finns till för medborgarna och medborgarna har rätt att påverka dess utformning. Därför måste möjligheten att välja, och välja bort, värnas.

Mångfalden av aktörer inom välfärden bidrar också till att utveckla nya idéer och hitta nya, smartare och effektivare arbetssätt till gagn för alla som använder välfärden. Den svenska lösningen, med en offentligt finansierad välfärd som alla medborgare har rätt till och där många olika typer av utförare tillåts bidra, är viktig att värna. Välfärdens verksamheter gynnas av att nya fristående och ideella aktörer har möjlighet att etablera sig för att bidra till innovation och värdeskapande.

Vi har dock sett att den svenska välfärden inte alltid fördelas jämlikt och att kvaliteten i vissa fall brister hos både offentliga och fristående verksamheter. För att säkerställa en jämlik välfärd av hög kvalitet finns anledning att se över kraven på och regleringen av både offentlig och fristående välfärdsverksamhet. Riksdagen beslutade därför om att utreda möjligheten att införa tillståndsplikt med ägar- och ledningsprövning, ett tydligare kravställande, bättre uppföljning avseende kvalitet och skarpare sanktioner vid misskötsel inom välfärden. Under våren 2018 valde regeringen dock att, trots massiv kritik från remissinstanserna och inte minst kommunerna, föreslå vad som i praktiken blir ett vinststopp för de företag som erbjuder sina tjänster i välfärdssektorn. Det riskerar, om förslaget genomförs, att skapa stor osäkerhet när skolor tvingas lägga ned och ett stort antal mindre företag i exempelvis hemtjänsten inte längre kan verka. Detta drabbar de hundratusentals människor som i dag har valt att använda sig av dessa företag. Alliansen kommer att rösta emot förslaget. Utgångspunkten bör i stället vara hur vi på bästa sätt kan säkerställa både kvalitet, trygghet, effektivitet, innovation, valmöjligheter och öppenhet på ett sätt som gagnar elever, föräldrar, patienter, brukare och anhöriga i alla välfärdens verksamheter.

För att åstadkomma detta vill Alliansen införa ett nytt ramverk för kvalitet i välfärden. All kommunal och fristående välfärdsverksamhet ska kräva tillstånd och styras med tydliga kvalitetskrav och sanktionsmöjligheter. Verksamheter som inte klarar kvalitetskraven ska snabbt vändas eller stängas ned.

Säkra lag och ordning i hela Sverige

Tryggheten är en förutsättning för människors frihet och välmående. Vi ser dock hur otryggheten ökar i delar av Sverige. Stenkastning mot polis och räddningspersonal, bilbränder och våldsbrott samt framväxten av parallella samhällen i några av våra mest brottsutsatta förorter är exempel på att utvecklingen går åt fel håll. Var tredje kvinna känner sig otrygg på kvällen i sitt eget bostadsområde. Bara vart åttonde fall av misshandel klaras upp. Utsattheten för exempelvis sexualbrott, hot och trakasserier ökar.

När otrygghet breder ut sig måste samhällets svar vara tydligt – det kommer inte att accepteras. Alliansen är fast besluten att se till att samhället tar tillbaka makten från de kriminella gängerna. Lag och ordning ska gälla i hela Sverige, även i utsatta utanförskapsområden. Polis och rättsväsen ska få de verktyg och den kapacitet som behövs för att kunna utreda brott och se till att medlemmar i kriminella gäng och grupperingar döms. Samtidigt måste de förebyggande insatserna öka.

Arbetet för att säkra lag och ordning börjar med att stärka svensk polis. Att ge polisen bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag och klara upp fler brott är prioriterat för Alliansen. En betydande utbyggnad av polisorganisationens resurser är en förutsättning för att polisen verkningsfullt ska kunna utföra sitt uppdrag och lösa sina uppgifter. I dag märks polisbristen inom alla funktioner och i hela landet. För att kunna öka uppkläringen behövs det t.ex. kriminaltekniker som kan utföra brottsplatsundersökningar och erfarna utredare. Förmåga måste finnas i alla funktioner för att fler brottsutredningar ska leda till åtal. Antalet poliser i Sverige måste därför öka kraftigt och polislönerna behöver höjas. Polisen ska vara synlig och närvarande på gator och torg genom fler poliser i yttre tjänst. Det behövs också fler civilanställda, både för att avlasta poliserna och tillföra annan kompetens inom myndigheten.

Alliansen är även tydlig med att brott ska straffas – både för att ge brottsoffer upprättelse, för att skydda samhället från att brottslingar går fria och för att brottslingar ska kunna sona sina brott. I dag är många straff, särskilt för vålds- och sexualbrott, alltför lindriga. Detta vill vi ändra på.

Se till att Sverige kan växa sig starkare

Företagsamhet är grunden för Sveriges välstånd. För att skapa långsiktiga förutsättningar för tillväxt, jobbskapande och högre reallöner måste villkoren för att starta, driva och utveckla företag förbättras. Det är dessutom viktigt för att kunna öka antalet sysselsatta och minska utanförskapet. En stark efterfrågan på arbetskraft från fler och växande företag är en förutsättning för att fler människor ska komma i arbete.

Öka drivkrafterna för utbildning, entreprenörskap och företagande

Ett gott företagsklimat i allmänhet, och ett mycket gott små- och nyföretagarklimat i synnerhet, är nödvändigt för att vi ska kunna dra nytta av de möjligheter som globaliseringen ger och möta de utmaningar globaliseringen ställer oss inför. Villkoren för företag som verkar i Sverige måste vara konkurrenskraftiga jämfört med villkoren i andra länder.

Alliansregeringen förbättrade tillväxtförutsättningarna avsevärt. Bolagsskatten och socialavgifterna sänktes och de ekonomiska drivkrafterna för att driva företag förbättrades. Regeringens politik går däremot i motsatt riktning, med höjda kostnader på

arbete och ökat regelkrångel. För att stimulera tillväxten krävs i stället att villkoren för att starta, driva och utveckla företag kontinuerligt förbättras.

Den statliga inkomstskatten bör omfatta färre än i dag och skattesystemet bör öka drivkrafterna för entreprenörskap. Att regeringen, efter hård kritik från Alliansen, valde att dra tillbaka förslaget om högre skatt för entreprenörer är därför bra för företagsklimatet, men mycket återstår att göra.

Stärk företagens tillgång på kompetens och kapital

Svenska företag vittnar om problem med rekrytering och tillgång till kapital i framför allt tidiga faser. Därför är det centralt att se över hur investeringar och företagande kan löna sig bättre i Sverige.

För snabbväxande globala bolag krävs också bättre villkor för internationella rekryteringar. Därför vill Alliansen se bättre regler för personaloptioner i tillväxtföretag. Det förslag regeringen presenterade i budgetpropositionen är otillräckligt. Alliansen vill gå längre. Alliansen har dessutom enats om att se över systemet för arbetskraftsinvandring för att förenkla och snabba på internationella rekryteringar.

Även det offentliga riskkapitalet behöver förbättras. För att effektivisera de resurser som satsas bör fond-i-fond-lösningar användas brett, där statligt riskkapital samverkar med privata fonder för att nå mindre och växande företag. De statliga fonderna bör också främst inriktas på tidiga utvecklingsfaser för att undvika undanträngning av privat kapital. Det är också viktigt att riskkapital finns tillgängligt i hela landet. Därtill stänger dagens regelverk för aktiebolag ute många potentiella företagare.

För att förbättra tillgången på kompetens krävs en bättre fungerande bostadsmarknad. Alliansen har enats om att genomföra ett genomgripande regelförenklingsarbete. För det första krävs skarpa reformer för att frigöra mer attraktiv mark att bygga på. Alliansen vill reformera systemen för riksintressen, naturreservat och strandskydd så att bostadsbyggande prioriteras högre. För det andra krävs att överklagandeprocessen kortas. Till exempel bör länsstyrelsen helt tas bort som första instans för överklaganden och det bör övervägas om sakägarkretsen – vilka som över huvud taget har rätt att överklaga – kan begränsas ytterligare. För det tredje måste resurserna inom bostadspolitiken användas effektivt. Därför bör de av regeringen införda byggsubventionerna avskaffas. För det fjärde måste rörligheten på bostadsmarknaden tydligt öka. Alliansen har gemensamt föreslagit att taket för uppskov av reavinstskatten ska slopas permanent för att minska dagens inlåsnings effekter. Det måste också bli enklare att hyra ut sin bostad i andra hand och Alliansen vill att hyresmarknaden reformeras genom att hyresregleringen ses över, främst i nyproduktion.

Se till att Sverige är tryggt i en orolig omvärld

Världen är mer osäker och orolig än på länge och därmed också alltmer oförutsägbar. Detta ställer under de kommande åren krav på reformer på ett flertal olika områden, framför allt för att stärka vår försvarsförmåga, klara klimathotet samt hantera fler människor på flykt.

Öka Sveriges försvarsförmåga

Säkerhetsläget är i dag mer problematiskt än på mycket länge. Rysslands aggression mot Ukraina visar inga tecken på att avta och spänningen i vårt närområde är

fortfarande hög, med ett alltmer auktoritärt och aggressivt Ryssland. I Mellanöstern och Nordafrika ökar radikaliseringen och den har kommit att följas av terror, också i Sverige.

Den ryska militära upprustningen fortsätter med i princip oförminskad styrka och med ett stort fokus på Östersjöregionen. Inte minst våra baltiska grannar känner av detta. Sverige utsätts dessutom dagligen för påverkanskampanjer och cyberhot. Därtill ökar underrättelsehotet mot Sverige för varje år, och den samlade hotbilden mot vårt land är mer allvarlig än på mycket länge. Sveriges försvar behöver stärkas och det får aldrig råda tvivel om att vi kan och vill försvara vårt territorium. I en orolig omvärld krävs att vår försvarsförmåga ökar, vilket också kräver ökade resurser till försvaret. Alliansen vill därför att anslagen till försvaret ökar för att på sikt uppgå till 2 procent av BNP. Alliansen anser också att Sverige ska gå med i Nato.

Öka Sveriges ansträngningar för en effektiv klimatomställning

För Alliansen är det en självklarhet att Sverige måste vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle. Lika självklart är det för Alliansen att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande utan att både miljö och tillväxt kan gå hand i hand. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik kan växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön.

Inte minst krävs att den svenska fordonsflottan blir mer hållbar och att utsläppen från transportsektorn minskar. Beroendet av fossila bränslen är både en belastning på miljön och en säkerhetspolitisk risk. Effektiva styrmedel för att minska användningen av gifter i vår vardag är centrala. Därtill måste vi ta krafttag för att värna havsmiljön. Sverige måste också arbeta oförtröttligt på den internationella arenan för att bidra till att de globala utsläppsreduktioner som behövs uppnås.

Under sin tid vid makten har regeringen inte förmått ta ledningen för minskade utsläpp och en giftfri vardag. Regeringens snabba och dåligt förberedda skatteförändringar på exempelvis solel och biodrivmedel har minskat förutsägbarheten och därmed försämrat förutsättningarna för stabila och långsiktiga villkor för aktuella branscher. Dessutom döms regeringens politik ut som ineffektiv av regeringens egna expertmyndigheter, som Finanspolitiska rådet och Konjunkturinstitutet. Under Alliansens tid vid makten minskade utsläppen av växthusgaser, men nu har trenden brutits och utsläppen ökar igen. Nya initiativ krävs både i Sverige och på EU-nivå för att den ekonomiska politiken och miljöomställningen ska understödja varandra.

Det är akut att möta klimatförändringarna. Därför är det ytterst viktigt att våra insatser gör största möjliga skillnad. Sverige behöver kraftfulla och effektiva styrmedel för att minska klimathotet och kunna agera föredöme för världen, samtidigt som vi i EU och UNFCCC bör verka för att effektiva insatser för klimatet också görs i vår omvärld. Varje satsad klimatkrona ska göra största möjliga nytta. Genom att den som förorenar betalar kan skatten i gengäld sänkas på jobb och företagande.

Säkerställ en långsiktigt hållbar migrationspolitik

Alliansen anser att Sverige ska bedriva en långsiktigt hållbar migrationspolitik som inom ramen för den reglerade invandringen värnar asylrätten, underlättar rörlighet över gränser och främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring. För att uppfylla ett sådant

åtagande krävs genomgripande reformer som skapar hållbara förutsättningar för migration och integration på både kort och lång sikt.

På kort och medellång sikt måste regeringen först och främst säkerställa att mottagandet fungerar. Under hösten 2015 kom allianspartierna överens med regeringen om en rad åtgärder för att hantera migrationskrisen inom ramen för migrationsöverenskommelsen. Allianspartierna fick igenom avgörande förslag för att skapa ordning och reda i mottagandet och en bättre etablering och dämpa kostnadsökningarna. Bland annat innebär uppgörelsen att tillfälliga uppehållstillstånd blir huvudregel med rätt till familjeåterförening, tydligare försörjningskrav vid anhöriginvandring och ett stärkt återvändande. Vidare föreslås en stärkt kostnadskontroll i mottagandet och etableringen genom bl.a. tydligare krav för att erhålla försörjningsstöd. Samtidigt beslutades om viktiga alliansförslag för att stärka integrationen, som ett breddat RUT-avdrag och lärlingsanställningar för nyanlända, samt att utreda lagliga vägar för att söka asyl i EU.

På längre sikt måste den ekonomiska politiken ha beredskap för att på bästa sätt tillvarata de möjligheter som en betydande befolkningsökning innebär, och minimera de kostnader som det stora mottagandet under de senaste åren kan medföra. Sverige har inte i tillräckligt hög utsträckning fått in utrikes födda och nyanlända på arbetsmarknaden. Att alltför många utrikes födda saknar jobb och i stället blir beroende av bidrag är först och främst skadligt för varje enskild människa som riskerar att hamna i långvarigt utanförskap. Men med ett växande och utbrett utanförskap riskerar också kostnaderna för samhället att öka.

Det första och främsta skälet för att se till att människor i utanförskap och bidragsberoende kommer i arbete är att ge människor frihet över sitt eget liv. Men att fler kommer i arbete är också mycket viktigt för svensk ekonomi som helhet. Den ekonomiska politiken ska genom hög sysselsättning, långsiktigt hållbara finanser och stabila makroekonomiska förhållanden skapa välstånd för alla som bor i Sverige. Huruvida invandring bidrar positivt eller negativt till dessa mål är i mycket stor grad avhängigt om de människor som kommer till Sverige kommer i arbete, precis på samma sätt som för befolkningen i övrigt. Om tillräckligt många kommer i arbete kan invandringen, som innebär en förnyring av Sveriges befolkning, vara en viktig del i att klara finansieringen och bemanningen av vård och omsorg för allt fler äldre. Dessutom kan utrikes födda bidra till att öka svensk handel. Om för få tar steget in på arbetsmarknaden blir utvecklingen den motsatta – då belastas den offentliga ekonomin av ökade bidragsutbetalningar. För den enskilde blir konsekvenserna ännu större, med risk för ett djupt utanförskap och grusade drömmar.

För Sverige är utmaningen betydande – historiskt har etablering och integration inte fungerat tillräckligt bra. Det har resulterat i att Sverige under en längre tid sett en utveckling mot ett nytt och djupt utanförskap hos svenskar som har låg utbildningsbakgrund eller som är utrikes födda. Arbetslösheten är nästan fem gånger högre för en person född utanför Europa som för en person född i Sverige. Detta mönster måste brytas.

I fråga om migrationen måste det vara slut med de tvära politiska kasten. Den tillfälliga lagen bör när den löper ut 2019 ersättas av en ny blocköverskridande överenskommelse, med bas i den överenskommelse som slöts mellan Alliansen och regeringen hösten 2015, för att säkerställa stabila spelregler som håller över tid.

Reformplan för Sverige

I denna ekonomiska vårmotion lägger vi liberaler fram vår reformplan för Sverige. Vi gör detta för att öka friheten för människor, och för att Sverige bättre ska ta vara på möjligheterna till dynamik och utveckling samtidigt som vi tar oss an dagens stora utmaningar och problem.

Liberalerna sätter skolan först, därför att en skola i toppklass är den viktigaste faktorn för att alla ska få de kunskaper som behövs för att kunna leva ett självständigt liv och försöka förverkliga sina egna livsdrömmar. Liberalernas vårmotion innehåller höjda ambitioner för en skola med tydliga kunskapsmål och attraktiva villkor för lärare, bl.a. en stor satsning på lärarlöner.

Integrationen måste fungera bättre, så att den som flyttar till Sverige ska kunna komma in i samhället, ta ansvar för sin försörjning och stå på egna ben. Vi satsar på svenskan och vi öppnar arbetsmarknaden för nyanlända. För oss liberaler är det centralt att kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar i integrationsarbetet. Alla former av hedersrelaterat våld och förtryck ska bekämpas.

När människor är fria att skapa och arbeta får de möjlighet att uppfylla sina egna drömmar samtidigt som samhället drar nytta av nya idéer och goda resultat. Det ska löna sig att arbeta, starta företag, utbilda sig och ta ansvar. Det ska löna sig att ta risker och tänka nytt. Människor ska försörja sig själva så långt som möjligt, samtidigt som tryggheten ska finnas för den som behöver hjälp.

Sverige ska vara ett land med en väl fungerande ekonomi och en gemensamt finansierad välfärd. Ett land där jämlikhet inte innebär att alla ska ha det likadant, utan att alla ges lika förutsättningar att nå sin fulla potential. Där den sociala välfärden håller högsta kvalitet, präglas av valfrihet och är tillgänglig för alla på lika villkor.

Socioliberalismens fokus är att ge bättre möjligheter för den som har ett sämre utgångsläge. Skatter kan ha en utjämnande roll, men välfärd med hög kvalitet betyder så mycket mer för att utjämna skillnader än vad höga skatter gör.

Klyftorna i samhället kan aldrig bli mindre genom att människor hålls tillbaka, utan måste i stället bekämpas genom att ge människor utrymme att växa. Politiken måste öka antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin, stärka konkurrenskraften och förbättra företagares frihet och möjligheter. Här ligger förutsättningarna för vår gemensamma välfärd, och kärnan i Liberalernas ekonomiska politik.

Den svenska budgetprocessen innebär att riksdagen på våren tar ställning till riktlinjerna för den ekonomiska politiken och på hösten fastställer budgeten. Liberalernas ekonomiska vårmotion är därför inte något heltäckande budgetförslag, lika lite som regeringens vårproposition är det. Vi konstaterar att regeringen i vårpropositionen inte gör några som helst formella aviseringar om den ekonomiska politiken för kommande år.

I denna motion lägger vi fram vår övergripande syn på Sveriges ekonomiska läge inför de närmaste åren. Med utgångspunkt i vilka uppgifter som är störst och mest brådskande pekar vi ut vissa särskilt angelägna reformområden. Vår samlade ekonomiska politik är dock betydligt bredare än så.

I höstens skuggbudget presenterade vi en heltäckande bild av Liberalernas ekonomiska politik. De reformer och budgetförstärkningar som lades fram där ligger i huvudsak fast, om annat inte framgår av denna vårmotion där vi vidareutvecklar våra ståndpunkter. Detta innebär bl.a. att de finansieringar vi redovisade i höstas, såsom återgångar till tidigare anslagsnivåer och redan tidigare redovisade avvisningar av

anslagsposter i regeringens budgetproposition samt en sänkt uppräknings av kompensationen till myndigheter för pris- och löneökningar, kvarstår om inte annat framgår av denna motion. Vi väljer att siffersätta våra satsningar bara för 2019, men satsningarna ska betraktas som långsiktiga eftersom de lägger grunden för den ekonomiska politik som behövs kommande mandatperiod. Vi kommer att fortsätta att ta fram nya förslag för att möta de viktigaste samhällsproblemen och för att Sverige bättre ska ta vara på framtidsmöjligheterna.

Överbrygga klyftorna och bryt bidragsberoendet

Varje människa ska ges möjlighet att bestämma över sitt eget liv och jobba hårt för att uppfylla sina drömmar, men i dag lever var sjunde svensk på bidrag. Trots att vi befinner oss mitt i en högkonjunktur ökar klyftorna mellan dem som har egen försörjning och dem som lever i utanförskap. Vi ser ett bidragsberoende som inte bryts, en ny underklass som växer fram och ett utanförskap som riskerar att gå i arv. Det finns ingen större uppgift framöver än att överbrygga dessa klyftor.

Fortfarande är det stora grupper som på högkonjunkturs topp har svårt att få ett första jobb. Framför allt är det utrikes födda och unga med låg utbildning som har det svårt på dagens svenska arbetsmarknad. De som skulle kunna bidra på arbetsmarknaden och försörja sig själva hamnar utanför. Fler enkla jobb är en del av lösningen, men även skolan är avgörande för att ge alla chansen att nå så långt de kan och vill. Om fler kommer i arbete kan fler försörja sig själva, vilket minskar fattigdom och inkomstklyftor. En politik för fler jobb är därför den bästa fördelningspolitiken.

Två av tre som börjar få försörjningsstöd fastnar i långvarigt bidragsberoende. Det kan vi inte acceptera. Liberalerna föreslår därför att ett nytt mål om halverat bidragsberoende införs som styråra för den ekonomiska politiken.

Stabila statsfinanser och förmåga att klara kommande kriser

För att kunna finansiera satsningar på välfärd och trygghet, sänkta skatter på jobb och företagande och en skola med kunskap för alla är det avgörande att Sverige har ett finanspolitiskt ramverk som för politiken i en stram och ansvarsfull riktning. Tillsammans med övriga allianspartier, regeringen och Vänsterpartiet har Liberalerna kommit överens om ett nytt överskottsmål, men regeringen planerar inte för att nå detta, trots att högkonjunkturs erbjuder alla möjligheter till det. Konsekvensen blir att framtida generationer skuldsätts och att vi riskerar att inte ha de marginaler som krävs nästa gång ekonomin hamnar i kris.

Efter flera goda ekonomiska år visar prognoserna nu att en konjunkturavmattning är på väg. Ingen högkonjunktur varar för alltid – inte heller denna. Exakt när konjunkturs kommer att vika nedåt är osäkert, men att Sverige står sämre rustat nu än inför tidigare lågkonjunkturer är tydligt då regeringen valt kostsamma utgiftsreformer framför strukturreformer. Den mycket expansiva finanspolitiken mitt i högkonjunkturs har gjort svensk ekonomi känslig för nedgångar i konjunkturs.

Den extraordinärt expansiva penningpolitik som fördes i Sverige och resten av världen under finanskrisen har visat sig vara svår att vända. Vi står nu på toppen av en högkonjunktur med fortsatt negativ styrränta. Det penningpolitiska instrumentet har alltså till stor del satts ur spel inför kommande lågkonjunktur.

Liberalernas principiella syn på finanspolitiken är att Sverige ska kunna klara av kommande kriser och att det finansiella sparandet ska vara tillräckligt för nödvändiga

strukture reformer i framtiden, utan att trycket på välfärden ökas. Finanspolitiken behöver vara väl avvägd och långsiktigt hållbar. Därför presenterar vi en ekonomisk politik som är fullt finansierad och som skapar arbete, betonar välfärdens kärna och tar ansvar för statsfinanserna.

Regeringens arbetslöshetsmål misslyckas

Regeringen har misslyckats med jobben och kommer inte att nå sitt eget arbetslöshetsmål om lägst arbetslöshet i EU år 2020. När regeringen Löfven tillträdde 2014 låg vi på plats 12. Nu ligger Sverige på plats 17. Ingenting talar för att Sverige kommer att nå målet till 2020.

Både Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket och Finanspolitiska rådet har upprepade gånger slagit fast att regeringens reformer har en negativ eller obetydlig effekt på sysselsättningen. Att sysselsättningen ändå har ökat har sin grund i jobbreformerna under alliansåren och i den kraftfulla internationella högkonjunkturen.

Liberalerna har hela tiden kritiserat regeringens arbetslöshetsmål eftersom det styr i fel riktning: bort från fler jobb och mot siffertrixande. En ekonomisk politik som ensidigt formuleras med sikte på arbetslöshetsstatistiken leder till att det räknas som en framgång om människor förtidspensioneras, sjukskrivs eller slutar leta efter arbete. Då sjunker nämligen arbetslösheten.

Nytt sysselsättningsmål

Liberalerna föreslår, grundat i Finanspolitiska rådets reformförslag, att Sverige inför ett nytt sysselsättningsmål med en tydlig uppföljning. Förslaget innebär att ett huvudmål, tre delmål och två särskilt prioriterade deluppgifter till 2025 läggs fast.

Huvudmålet är tydligt: Sverige ska år 2025 ha 70 procents sysselsättning i åldern 15–74 år. I dag, på toppen av högkonjunkturen, är sysselsättningsnivån 67,7 procent.

Huvudmålet bryts ned i tre delmål: sysselsättningen för utrikes födda ska öka till 65 procent (i dag 62 procent), sysselsättningen för unga ska öka till 50 procent (i dag 42 procent) och sysselsättningen för äldre ska öka till 25 procent (i dag 17 procent).

Samtidigt finns behov av att ytterligare peka ut två kategorier där utanförskapet i dag särskilt riskerar att permanentas: utrikes födda med högst förgymnasial utbildning samt unga, här räknat som 20–24 år, med högst förgymnasial utbildning. Att öka sysselsättningsgraden där till 45 respektive 50 procent (i dag 36 respektive 41 procent) görs därför till två prioriterade deluppgifter.

Vi kan inte acceptera att det Arbetsförmedlingen kallar gruppen arbetslösa med utsatt ställning – där grupperna som är utomeuropeiskt födda eller har låg utbildningsnivå dominerar – fortsätter att växa till uppemot 300 000 personer. Liberalerna har redan föreslagit en lång rad reformer för att öka sysselsättningen bland grupper med högst förgymnasial utbildning. Vi vill se inträdesjobb med lägre ingångslön och avskaffade arbetsgivaravgifter, vi vill öka jobbstimulansen i försörjningsstödet så det lönar sig bättre att arbeta och införa ett obligatoriskt krav på motprestation, vi vill att arbetslöshetsförsäkringen tydligare ska fungera som omställningsförsäkring och vi vill modernisera turordningsreglerna. Fler reformer kommer att behövas fram till år 2025.

Ny genomgripande skattereform för välstånd och välfärd

Sverige är ett land med höga välfärdsambitioner. Därför behövs en genomgripande skattereform för att stimulera jobb och företagande, så att vi kan garantera fortsatt tillväxt och välfärd även i framtiden. För att kunna möta ökande behov i och ambitioner för välfärden behöver skattesystemet vara utformat så att det gynnar strävsamhet, flit, ambition och risktagande. På sikt vill vi som liberalt parti ha ett så lågt skattetryck som möjligt. Under de närmaste åren är reformbehoven dock så stora att reformerna behöver vara fullt finansierade.

Liberalernas viktigaste skattepolitiska prioritering är att skatterna på arbete, på kort och lång sikt, ska sänkas. Det är centralt för att utveckla arbetslinjen, öka antalet arbetade timmar i den svenska ekonomin och stärka den svenska konkurrenskraften. När fler jobbar kan vi finansiera de satsningar på välfärden som behövs för att alla i vårt land ska ha samma livschanser. I det följande redovisar Liberalerna inriktningen på den breda reformering av skattesystemet som behöver ske.

Sänkt skatt på låga inkomster för en breddad arbetsmarknad

För att minska arbetslösheten för dem som står längst från arbetsmarknaden måste den totala beskattningen av låga inkomster sjunka, samtidigt som avdrag och skattesänkningar för fler enkla jobb, som RUT-avdragen, måste öka. Ett antal förslag i den riktningen presenteras i denna motion. Genom att göra det billigare och enklare att anställa öppnar Liberalerna arbetsmarknaden även för den som har låg utbildning.

Sänkt skatt för att utbildning ska löna sig bättre

Sveriges höga marginalsatser på arbete bidrar till att utbildningspremien är låg och att antalet arbetade timmar hålls tillbaka. Därför lägger vi i denna motion förslag på att brytpunkten för statlig inkomstskatt höjs kraftigt och att värnskatten avskaffas. Successivt och på längre sikt bör marginalsatserna fortsätta att sänkas så att de närmar sig snittet för OECD-länder.

Skattereform för ökad konkurrenskraft

Det är genom fler och växande företag jobb och tillväxt skapas, och dagens skattesystem tar inte tillräcklig hänsyn till det konkurrens- och omvandlingstryck som globaliseringen för med sig. Om företag och deras nyckelmedarbetare beskattas hårdare i Sverige än i våra konkurrentländer är risken att investeringarna sker utomlands i stället. En skattereform behöver därför prioritera en konkurrenskraftig bolagsskatt, för att motverka arbetslöshet och utanförskap.

Rörlighet på bostadsmarknaden

Det finns få områden i samhället där skillnaden i individers makt och frihet är lika stor som på bostadsmarknaden. Den som redan är etablerad på bostadsmarknaden eller som har pengar kan välja sin bostad, men för många ungdomar och nyanlända är situationen en helt annan. Bostadsmarknaden måste därför präglas av större rörlighet, och byggandet av nya bostäder måste vara stort för att motverka detta.

Fastighetsbeskattningens konstruktion är avgörande för att åstadkomma detta.

Liberalerna vill sänka de olika flyttskatterna för att öka rörligheten. Samtidigt måste

skattesystemet bidra till att dämpa och stabilisera prisutvecklingen på bostäder genom att stegvis trappa ned ränteavdragen på bostadslån.

Sänkta skatter behöver finansieras och förorenaren måste betala för sig

Varken de offentliga finanserna eller hushållen ska behöva bära konsekvenserna av en alltför snabbt avvecklad högskattepolitik. Skattesänkningarna i en genomgripande skattereform behöver därför vara fullt ut finansierade. Generella konsumtionsskatter har lägre negativa effekter på tillväxt och sysselsättning än andra skatter. Miljöskatterna bör höjas ytterligare och dagens undantagsregler ses över samtidigt som subventioner fasas ut, både för att skynda på klimat- och miljöömställningen och för att finansiera andra skattesänkningar.

Värna valfriheten

Valfrihet i välfärden ger människor makt över sina egna liv. Det är du som ska välja förskola och skola till dina barn, din egen vård och vilken äldreomsorg du ska ha. Ingen annan.

Det förslag som gäller överskotts begränsningar i välfärdssektorn, och som regeringen nu valt att gå fram med, riskerar att slå direkt mot de 340 000 elever som valt en friskola men också mot dem som valt ett vårdalternativ eller en äldreomsorg i privat regi. Att några av Sveriges bästa välfärdsaktörer kan tvingas lägga ned skapar en otrygghet för många människor i hela landet. Så ska vi inte ha det.

De allra flesta personer som verkar inom välfärden, inom såväl privat som offentlig regi, drivs av en vilja att göra gott. Tyvärr finns det ett fåtal oseriösa aktörer som ger de andra ett dåligt rykte. Dessa aktörer har ingen plats i välfärden. Det ska ställas tuffa kvalitetskrav på den som verkar i välfärden.

Liberalernas åsikt är enkel: Den som gör ett bra jobb ska vara välkommen att driva allt från förskolor till äldreboenden. Den som gör ett dåligt jobb ska inte begränsas av ett vinsttak, den ska inte finnas i välfärden alls.

Infrastruktur för frihet, tillväxt och miljö

Välfungerande kommunikationer och modern infrastruktur är grundläggande förutsättningar för individens frihet, ett blomstrande näringsliv och en öppen marknad. Flödet av varor och tjänster skapar hållbar tillväxt för Sverige, och handeln med andra länder stärker Sveriges position i den globala ekonomin. Därför är det viktigt att infrastrukturinvesteringar analyseras långsiktigt och ur ett helhetsperspektiv.

Liberal miljö- och klimatpolitik utgår från försiktighetsprincipen och att förorenaren ska betala. Transportsektorn är strategisk i arbetet för ett klimatneutralt Sverige. Fossildrivna fordon står fortfarande för en mycket stor del av utsläppen av växthusgaser även om vi i dag ser en förbättring jämfört med för tio år sedan. Men omställningen mot en fossilfri fordonsflotta går inte tillräckligt snabbt.

Liberalernas infrastrukturpolitik hänger nära ihop med vår klimat- och miljöpolitik och vår tillväxtpolitik. Resenärens ska enkelt kunna göra klimatsmarta val, och de som fraktar gods ska kunna använda sig av klimatsmarta lösningar oavsett transportslag. Det är viktigt att politiken tar hänsyn till de skilda förutsättningar som råder i olika delar av landet. Det gäller t.ex. kommunikationerna mellan fastlandet och Sveriges största ö, Gotland, samt Sveriges förbindelser med kontinenten via Öresundsregionen.

Sveriges vägar är viktiga för att hela landet ska fungera och många sträckor behöver rustas upp och förstärkas. Järnvägen måste rustas upp för att möta de nationella och regionala behoven. Det finns stora miljövinster att göra med en ökad andel godstransporter via järnväg och sjöfart i stället för väg. Allt fler väljer cykeln framför bilen och den som cyklar gör en stor insats för miljö och klimat.

En utförlig beskrivning av Liberalernas politik på infrastrukturområdet finns i budgetmotionen för 2018 med anknytande motioner från allmänna motionstiden. I samband med riksdagsbehandlingen av regeringens kommande skrivelse om åtgärdsplanering för transportsystemet 2018–2029 avser vi att återkomma med ytterligare förslag.

Allt börjar med en bra skola

Kunskap är skolans huvuduppgift. Skolan ska ge varje barn de kunskaper som krävs för att kunna förverkliga sina livsdrömmar, utöva sitt demokratiska medborgarskap och finna sig till rätta i världen.

Innan maktskiftet 2006 präglades svensk skolpolitik av rädsla för att mäta elevers kunskaper med sjunkande resultat som följd. Liberalerna ledde i alliansregering en total omläggning av svensk skola som måste fullföljas vid ett eventuellt maktskifte efter höstens val eftersom vi nu med oro ser hur regeringen bryter mot den inslagna kunskapslinjen i svensk skolpolitik. Regeringen konstaterar, helt korrekt, att kunskapsresultaten hos svenska elever förbättrats efter en lång period av försvagade resultat i internationella mätningar, men gör inga analyser eller drar några som helst slutsatser av vad det beror på. Liberalernas uppfattning är att det var Alliansens skolreformer som banade väg för de förbättrade resultaten.

Liberalerna vill göra ytterligare ekonomiska satsningar på skolan, men mer resurser är inte tillräckligt. Också attityden till skolan måste förändras. Lärare ska respekteras för sina kunskaper och ha de befogenheter som krävs för att skapa studiero i klassrummet. Sverige behöver fortsätta arbetet med att lyfta läraryrket och höja lärarnas status, inte bryta med det kunskapsfokus som nu åter växer fram.

Bättre villkor för lärare – stor satsning på lärarlöner

Skickliga lärare är den avgörande faktorn för att höja resultaten i skolan. Liberalerna vill höja lönerna för skickliga lärare och reformera lärarutbildningen för att göra läraryrket mer attraktivt. *Liberalerna föreslår en ny satsning på höjda lärarlöner som sammantaget motsvarar 4 miljarder kronor årligen.*

Skolverket har i sina prognoser beräknat att det de närmaste fem åren kommer att saknas 77 000 utbildade lärare. Det är uppenbart att anställningsvillkoren sammantaget inte är tillräckligt bra för att attrahera fler att bli lärare eller att få dem som finns i yrket att stanna kvar. Det är också så att det är alltför få lärarstudenter som examineras varje år för att täcka det framtida behovet av lärare. Det är särskilt allvarligt i kategorin ämneslärare på högstadiet och gymnasiet där dessutom de flesta avhoppet från utbildningen sker.

För att motverka lärarbristen måste lärarnas löner höjas och arbetsvillkoren förbättras rejält. Lärarnas karriärmöjligheter måste stärkas, och särskilt gäller det ämneslärarna där de framtida bristerna är som störst.

Den nuvarande regeringen har valt att inte fortsätta att bygga ut karriärtjänstreformen i den takt som alliansregeringen planerade. Liberalerna vill åter höja ambitionsnivån och införa nya karriärvägar och därutöver göra en särskild satsning på särskilda karriärtjänster i utanförskapsområdena.

Liberalerna föreslår att befattningen som huvudlärare inrättas i alla ämnen och att en huvudlärare ska ha en lön på 5 000 kronor mer per månad än övriga lärare. Huvudläraren ska finnas i låg- och mellanstadiet i ämnen där det förekommer nationella prov och i samtliga ämnen på högstadiet och gymnasiet.

Att lektorer med en avlagd doktors- eller licentiatexamen finns anställda på gymnasiet och högstadiet utvecklar ämneslärarna, stärker samarbetet med högskolor och universitet samt skapar en ytterligare karriärväg. Liberalerna föreslår att lektorer i ämnen inrättas och att en lektor ska ha en lön på 10 000 kronor mer i månaden än övriga lärare.

Det finns ett stort behov av att införa metodik, dvs. undervisningsskicklighet, i lärarutbildningen. Utbildningen i metodik ska bedrivas av yrkesskickliga förstelärare som är verksamma i skolväsendet. Liberalerna föreslår att metodiklektorer ska inrättas vid lärarhögskolorna och att en metodiklektor ska ha ett lönepåslag på 5 000 kronor i månaden.

Tjänsterna som huvudlärare och lektor ska regleras i skollagen. *För satsningen på ämneslärare och fler karriärtjänster inrättas 30 000 tjänster som huvudlärare i ämne avsätts 2,5 miljarder kronor från 2019 och framåt, för 1 000 tjänster som inrättas som lektor i ämne avsätts 400 miljoner kronor från 2019 och framåt samt för 1 000 tjänster som metodiklektorer vid lärarhögskolorna avsätts 100 miljoner kronor från 2019 och framåt.*

I den nyligen presenterade utredningen Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) föreslås att den karriärstegsreform som alliansregeringen införde ska utvecklas till ett professionsprogram som ska omfatta rektorer och flera karriärstegsteg för lärare. För att professionsprogrammet ska bli framgångsrikt föreslår Liberalerna att det kopplas ihop med en löneutveckling. *För höjda löner i enlighet med utredningens förslag till professionsprogrammet avsätts 1 miljard kronor från 2019 och framåt.*

Liberalerna föreslår att ett års vidareutbildning i ämneskunskaper på universitet ska vara ett krav för huvudmännen att erbjuda för alla lärare inom grundskolan och gymnasiet. Under denna utbildning erhålls 80 procent av ordinarie lön. Även rektorernas behov av utveckling och vidareutbildning måste uppmärksammas på ett motsvarande sätt. *För kompetenslyftet för lärare och rektorer avsätts för år 2019 800 miljoner kronor.*

För att minska lärarnas arbetsbörda bör andra yrkeskategorier, såsom lärarassistenter, avlasta lärarna.

Regeringens enda lösning för att avhjälpa lärarbristen är en fortsatt utbyggnad av lärarutbildningen. Enligt Liberalerna kommer det inte att lösa lärarbristen eftersom flera lärosäten i dag inte kan fylla sina platser och ett stort antal lärarstudenter hoppar av och inte fullföljer utbildningen. Liberalerna avvisar därför regeringens förslag om en utbyggnad av lärarutbildningen eftersom det endast riskerar att försämra utbildningens kvalitet.

För att höja kvaliteten behöver ämneslärarutbildningen centraliseras till de större universiteten. De praktisk-estetiska högskolorna och de tekniska universiteten ska kunna fortsätta att utbilda ämneslärare i sina ämnen. Den kompletterande pedagogiska

utbildningen för den som har ämneskunskaper ska också i framtiden kunna ges på fler lärosäten. Utbildningen för förskollärare och grundskollärare bibehålls på nuvarande orter. Ämneslärarutbildningen bör förändras så att undervisningen i ämneskunskap och metodik utökas på bekostnad av allmän pedagogik. Ämneslärarutbildningen bör motsvara en magisterexamen.

För elever i skolor i utanförskapsområden – områden där arbetslösheten är hög och utbildningsnivån låg – är utmaningarna extra stora. För att uppmuntra lärare och rektorer att söka sig till tjänster i skolor i utanförskapsområden ska dessa erbjudas särskilda karriärtjänster med bättre löne- och arbetsvillkor. *Liberalerna anvisar 600 miljoner kronor för karriärtjänster i utanförskapsområden.*

Fortsatta reformer av skolväsendet

Kommunaliseringen av skolan var ett misslyckande. För att ge alla elever en likvärdig skolgång bör staten ta tillbaka ansvaret för det offentliga skolväsendet. Staten ska vara arbetsgivare för lärarna, finansiera undervisningen och utforma ett nationellt utvärderingssystem för likvärdighet.

Läroplanen ska revideras med ökad betoning på faktakunskaper i olika ämnen, och mindre av att elever ska analysera, resonera och diskutera olika ämnen, mindre av att eleverna själva ska ta eget ansvar för sin inläring genom stora projekt och mer av traditionell aktiv lärarledd undervisning där mötet mellan lärare och elever står i centrum – kalla det gärna katederundervisning även om katedern som möbel inte står kvar i dagens klassrum.

Bättre stöd till barnen med de största svårigheterna

Det behövs fler särskilda undervisningsgrupper i svensk grundskola, där elever med inlärningssvårigheter och elever som är utåtagerande kan få det stöd som de behöver. En del elever bör kunna få all sin undervisning i en sådan grupp i stället för i en hel klass, andra ska kunna få undervisning i den lilla gruppen under en begränsad tid, i vissa ämnen eller under vissa moment. Det tabu som funnits mot nivågruppering måste brytas. Sådana grupper kan innehålla elever som är permanent placerade i en sådan grupp, i stället för i en vanlig skolklass, men också elever som placeras tillfälligt eller för en viss period.

Fler behöver gå ett extra år i grundskolan. Detta bör ske så tidigt som möjligt i skolan. Elever som inte når de mest centrala målen på de nationella proven i årskurs 3 bör i normalfallet gå ett extra år på lågstadiet. I dag måste rektorn i sitt beslut motivera varför en elev med underkänt går kvar ett år. I framtiden bör en rektor också kunna motivera varför en elev med underkänt skickas vidare till nästa årskurs, trots att man vet att sannolikheten för misslyckande är mycket stor.

Det behövs också specialskolor och resursskolor för elever med de allra största svårigheterna, t.ex. omfattande funktionsnedsättning. Den trend som svept över svenskt skolväsen där dessa skolenheter har avvecklats har varit olycklig. Såväl särskolan som specialskolan ska vara kvar som egna skolformer.

Sverige behöver fler speciallärare. Vi bör inom tio år komma upp i Finlands nivå, vilket betyder att vi behöver dubblera antalet som examineras varje år från ungefär 800 till 1 600. De nya speciallärarna ska i första hand utbildas för låg- och mellanstadiet. *För den särskilda satsningen på speciallärare avsätter vi 300 miljoner kronor årligen från 2019 och framåt.*

Extra mycket tid för nyanlända elever

De nyanlända som kommer till Sverige i förskole- och lågstadieåldern klarar sig ofta förhållandevis bra i skolan. För de nyanlända som kommer till Sverige i tonåren är förutsättningarna betydligt sämre. För att ge nyanlända elever en chans att nå kunskapsmålen är det rimligt att förlänga skolplikten till 18 år när så krävs. Liberalerna vill även ge alla nyanlända elever extra lektioner i svenska och låta rektorerna få större möjlighet att anpassa läroplanen för dessa. Vi vill också halvera sommarlovet för nyanlända elever som behöver mer tid att läsa svenska. Ett särskilt preparandår inrättas för nyanlända elever som siktar på att snabbt börja på gymnasiets teoretiska program. *Sammantaget omfattar denna satsning 1,5 miljarder kronor för år 2019.*

Förskolans betydelse för barns utveckling, inte minst gällande språkträning för nyanlända barn, är central. Vårt förslag om språkförskola för nyanlända återfinns i avsnittet om integration.

Tioårig grundskola och mer tid för lärande

I ett internationellt perspektiv sker skolstarten i Sverige sent. I majoriteten av de europeiska länderna är skolan tioårig och skolstarten sker vid sex års ålder. Regeringen har valt att göra den tidigare frivilliga förskoleklassen obligatorisk. Liberalerna vill i stället att den ordinarie skolstarten sker vid sex års ålder även i Sverige. Därmed förlängs skolplikten till tio år och förskoleklassen omvandlas till den första av tio årskurser i grundskolan. Fördelen med detta är att grundskolans läroplan och kunskapsmål börjar tillämpas redan för vetgiriga sexåringar och att skollagens rätt till stöd gäller sexåringarna. *För införande av tioårig grundskola reserverar Liberalerna 200 miljoner kronor.*

Liberalerna vill utöka den generella undervisningstiden så att den närmar sig ett OECD-snitt; inte minst bör denna utökning av undervisningstiden ske inom ämnena idrott och hälsa och matematik. *För att finansiera fler undervisningstimmar i grundskolan generellt avsätter Liberalerna 1 150 miljoner kronor per år. Därtill gör Liberalerna ett särskilt tillskott på 245 miljoner kronor för fler matematiktimmars i högstadiet.*

Gymnasieskola med fler vägar till yrkeslivet

Gymnasieskolan ska förbereda både för vidare studier och för arbetslivet. Det ska finnas yrkesprogram som är både två- och treåriga och treåriga studieförberedande program som ger behörighet till högre studier. Den tvååriga yrkesutbildningen ska organiseras som en yrkesskola som är sökbar för alla och utbildningarna ska ha tydligt yrkesfokus. Alla treåriga gymnasieprogram ska avslutas med ett samlat ämnesprov, ett nationellt examensprov, som en bekräftelse på den kunskap eleven har erhållit under sina gymnasiestudier. Liberalerna vill gå längre än regeringen när det gäller yrkesutbildningens utformning och föreslår en gymnasial lärlingsutbildning där branscher och arbetsgivare ges ett ökat inflytande och ansvar för hela utbildningen, så kallade branschlärningar.

De moderna språkens ställning i gymnasiet ska stärkas. C-språket, det andra moderna språk man kan läsa på gymnasiet, minskar i intresse. Behoven av breda språkkunskaper växer och det krävs reformer för att ytterligare stärka incitamenten att läsa moderna språk, t.ex. genom att fler meritpoäng ges till fördjupade studier i moderna språk.

Försvara valfriheten

Kvaliteten och valfriheten ska värnas. Därför försvarar vi det fria skolvalet. En förutsättning för friskolor är att de uppfyller kvalitetskrav och präglas av långsiktigt ägande. I stället för att begränsa valet av skola vill vi införa ett aktivt val av skola där kommunerna får ansvar för att förbättra informationen så att det blir självklart för alla att göra ett aktivt skolval. Kommunala skolor ska också i begränsad omfattning kunna frångå närhetsprincipen för att få till stånd en jämnare fördelning av nyanlända och asylsökande i skolorna på samma sätt som de fristående skolorna i dag kan frångå kösystemet.

Lugn och arbetsro i klassrummen

Internationella undersökningar visar att Sveriges skolor har stora ordningsproblem. Vi vill införa mobilfrihet på lektionerna, ge skolorna möjlighet att ge eleverna skriftliga ordningsomdömen och skärpa lagstiftningen så att det blir lättare för rektorer att flytta elever som hotar och utövar våld mot andra elever. *Liberalerna anvisar 200 miljoner kronor för satsningen på studiero och ordningsomdömen.*

Rättvisare betygsättning och central rättning av nationella prov

Liberalerna anslår resurser för central rättning av nationella prov i gymnasiet. Regeringen har nyligen beslutat att göra de nationella proven i gymnasiet årskurs 1 och 2 frivilliga. Liberalerna vill att samtliga nationella prov i gymnasiet bibehålls och att Skolinspektionen begär in de nationella prov som skrivs och genomför en central rättning av dessa. Även proven i årskurs 9 ska rättas centralt. Skolinspektionen ska ges tydligare instruktioner att skärpa kraven så att de s.k. glädjebetygen försvinner och skolor som missköter sig ska, oavsett huvudman, tvingas att vidta åtgärder för att minska skillnaden mellan betyg och provresultat. Den yttersta konsekvensen för en skola som inte rättar till felaktigheterna är att tillståndet dras in. *För att täcka de ökade lönekostnaderna för den centrala rättningen avsätter vi 300 miljoner kronor årligen från 2019 och framåt.*

De återkommande internationella kunskapsproven PISA och Timss görs helt digitalt i Sverige. Att låta Skolverket genomföra egna årliga datoriserade PISA-mätningar i alla teoretiska ämnen som inte har nationella prov med ett begränsat urval av elever på våren i årskurs 9 skulle koppla betygsättningen till kunskapsnivån. Det skulle vara ett effektivt sätt att minska betygsinflationen och få likvärdiga betyg.

Utveckla vuxenutbildning och lärlingsjobb

Det behövs nya former av vuxenutbildning och fler lärlingsanställningar. Alliansen inrättade yrkeshögskolan, som ger eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov. Yrkeshögskolan har visat sig framgångsrik. Studietakten är hög och andelen examinerade som har arbete året efter sin examen ligger mycket högt.

Med inspiration av yrkeshögskolan vill vi gå vidare och införa yrkesskola, en yrkesutbildning för vuxna motsvarande gymnasial nivå, med stort inslag av arbetsplatsförlagt lärande. Utbildningen ska rikta sig till personer utan gymnasiekompetens, främst nyanlända, men kan även vara ett alternativ till gymnasieutbildning för andra.

Liberalerna har kritiserat regeringen för att på toppen av högkonjunkturen göra kraftiga utbyggnader av den icke rättighetsstyrda kommunala gymnasiala vuxenutbildningen, eftersom det finns andra former av vuxenutbildning som snabbare leder till arbetsmarknaden i tider av arbetskraftsbrist. Av liknande skäl har vi under högkonjunkturen avvisat den nya stödformen studiestartsstöd, som hittills fått begränsat genomslag. Vår grundläggande kritik kvarstår, samtidigt som vi nu när konjunkturen är på väg att vända anser att en ytterligare analys krävs innan volymen på dessa satsningar ändras.

Högre studier och forskning i världsklass

Genom att Sverige förblir en högskole- och forskningsnation i världsklass kan nya företag och jobb skapas, men regeringen hotar kvaliteten på landets högre utbildning. Det kraftigt utökade antalet platser på högskolan har redan fått negativa effekter. Förra året uppmanade regeringen högskolorna att bredda rekryteringen genom att i praktiken sänka kraven så att fler skulle bli godkända. Regeringen har avskaffat den kvalitetsutvärdering av universiteten som alliansregeringen införde och ersatt den med ”självutvärdering”, där varje högskola utvärderar sig själv. Regeringens senaste förslag för att försämra kvaliteten är att det nu ska bli lättare att komma in på högre utbildning utan gymnasiestudier. Regeringens stegvisa ambitionssänkningar vad gäller kvaliteten i den högre utbildningen måste stoppas.

Studiemedelssystemet ger möjligheter för alla, oavsett ekonomisk bakgrund, att bedriva högre studier. Det är en viktig del i Liberalernas politik för social rörlighet. De gjorda förändringarna i studiemedelssystemet ligger fast.

Under Liberalernas ledning presenterade alliansregeringen två forsknings- och innovationspropositioner som sammantaget innebar att nivån på de årliga statliga forskningsanslagen höjdes med mer än 30 procent. Liberalerna anser att de historiskt stora satsningarna på forskning och innovation måste fortsätta. Liberalerna föreslår därutöver en kvalitetssatsning på hum-/sam-utbildningar vid högskolor och universitet, eftersom dessa utbildningar har låg andel lärarledda timmar.

Varje människa behövs: förbättra integrationen

En människas bakgrund ska inte få avgöra hennes framtid. Den övertygelsen ligger bakom liberalers engagemang för bättre integration. Den som flyttat till Sverige från ett annat land har med sig kompetens, erfarenheter och framtidsplaner.

Invandringen har gjort Sverige bättre. Att det är möjligt att plugga, jobba och finna kärleken över gränserna handlar om varje människas frihet. Att företag kan rekrytera rätt kompetens, oavsett om det gäller kockar eller it-expert, är en nyckelfaktor för Sverige som dynamisk ekonomi. För forskningen och kulturlivet är utbyte över gränserna en självklarhet. Sverige har även tagit, och ska fortsätta att ta, ett stort ansvar för att ge förföljda människor en fristad.

Men vi måste också tala öppet om att integrationen inte fungerar tillräckligt bra. Liberalerna väjer inte för de problem som en misslyckad integrationspolitik fört med sig: arbetslöshet, bristande språkkunskaper, hedersförtryck och otrygghet i förorter och utanförskapsområden.

Det behövs en liberal integrationspolitik som både ger människor fler möjligheter och ställer tydliga krav. Det handlar om att hålla ihop vårt land och att ge alla

människor framtidstro. Den som invandrat till Sverige ska inte bara släppas över gränsen, utan också släppas in i samhället på riktigt så att hen kan bygga sin framtid.

Liberalerna vill ha en human flyktingpolitik där alla EU-länder hjälps åt och där Sverige är med och tar sin del av ansvaret. Asylrätten ska värnas. Liberalerna är kritiska till de förslag som lagts fram om att inskränka asylrätten.

Dagens svenska asylsystem, byggt på individuell prövning av asyl- och skyddsskäl och möjlighet att överklaga avslagsbeslut till domstol, är mer rättssäkert än ett system där politiker avgör vilka individer som får stanna. Men individuell prövning innebär också att den som bedöms sakna asyl- och skyddsskäl behöver lämna landet. När det av politiska skäl görs avsteg från detta urholkar det tilltron till asylsystemet. Liberalerna avvisar därför regeringens förslag om att en grupp på ca 9 000 unga vuxna ska kunna stanna på grund av motiv som inte har med asyl- eller skyddsskäl att göra. *Den kostnadseffekt detta medför har inte inräknats i finansieringen av andra förslag i denna motion.*

Satsa på svenska språket

Att kunna svenska är biljetten in i det svenska samhället, till frihet och självbestämmande. Att behärska språket ger större möjligheter att få jobb och en egen lön. Om fler utrikes födda kvinnor lär sig svenska och får en egen lön ökar deras frihet och självbestämmande. Och när en nyanländ kvinna får jobb skapas positiva effekter för hela familjen.

Liberalerna har länge drivit frågan om språkets betydelse för integrationen. Svenska språket ska gå som en röd tråd från de första dagarna på ett asylboende fram till svenskt medborgarskap. Vi vill ge alla möjligheter att lära sig svenska: i skolbanken, på jobbet och genom att vara delaktiga i samhället.

Språkförskola för nyanlända

Förskolan spelar en viktig roll för barns lärande och språkutveckling. Barn som gått i förskolan har lättare att klara skolan. Förskolan fyller en särskilt viktig roll för de barn som inte talar svenska och som inte heller har föräldrar som är svensktalande. Dessutom kan barnens deltagande i förskolan ha en positiv effekt på nyanlända föräldrars, särskilt kvinnors, möjligheter att få jobb.

Liberalerna vill därför införa en obligatorisk språkförskola, 15 timmar i veckan, från tre års ålder för alla nyanlända barn och barn till nyanlända. Språkförskolan ska ske i integrerad form i den vanliga förskoleverksamheten, men innebär att de nyanlända barnen varje vecka får särskild träning i svenska språket. Detta kräver en statlig satsning på förskolans roll för språkutveckling.

På samma sätt som görs inför förskoleklasser bör alla kommunens barn bjudas in till ett aktivt förskoleval för att öka möjligheterna för föräldrar att välja förskola.

Uppskattningsvis 15 000 barn omfattas av reformen. *Totalt kostar vår språkförskolereform 1,2 miljarder kronor årligen.*

Korta och individanpassa sfi

Det behövs ett ökat fokus på resultat i sfi (svenska för invandrare). Givetvis behöver hänsyn tas till att deltagarnas förutsättningar varierar mycket, men det är uppenbart att det för många tar alltför lång tid att klara av sfi-studierna. Vi vill därför införa en

kontrollstation efter 52 veckors sfi-studier. Om endast begränsade studieresultat uppnåtts ska personen i stället ut i jobb eller praktik. Fler ska kunna lära sig svenska på jobbet.

Sfi-undervisningen måste individanpassas mer. Det ska vara möjligt att plugga sfi på kvällar, helger och under sommaren för att kombinera med t.ex. föräldraledighet eller jobb. Även föräldralediga ska lära sig svenska och kommuner ska därför anordna kurser i svenska för föräldralediga, t.ex. inom ramen för öppna förskolan. Liberalernas satsningar på förbättrad sfi-undervisning för fler beräknas sammantaget uppgå till 120 miljoner kronor 2018.

Språk- och samhällstest

Kunskaper om det svenska samhället och demokratiska värderingar är centralt för att kunna bygga sin framtid i Sverige. Det ska vara obligatoriskt att delta i samhällsinformation och språkundervisning från dag ett. Alla ska få information om grunderna för vårt demokratiska, jämställda och sekulära samhälle. Den som vill bli medborgare ska göra ett språk- och samhällsprov. *För att förbättra samhällsorienteringen samt påbörja arbetet med ett språk- och samhällstest för medborgarskap satsas 25 miljoner kronor 2019.*

Integration genom skolan

Många nyanlända elever behöver mer tid i skolan för att klara skolans kunskapsmål. Vi vill ge nyanlända elever mer tid i skolan och extra undervisning i svenska. Det behövs särskilda insatser för skolor i utsatta områden där många nyanlända elever bor. Vi vill också se ett stopp för nya religiösa friskolor eftersom de bidrar till att parallella samhällen växer fram och motverkar integration. Under skolavsnittet i denna motion redogörs utförligare för våra skolsatsningar.

Riktiga jobb ger självbestämmande

Att jobba, försörja sig själv och vara med och bidra till samhället är grunden för att kunna bestämma över sitt liv och vara delaktig i samhället. Men för den som har låg utbildning, eller ingen alls, är det extra svårt att få jobb. Vi vägrar att hänvisa människor till bidrag, utanförskap eller till regeringens låtsasjobb. Ett riktigt jobb och en lön att leva på är alltid bättre, även om första jobbet är enklare och lönen något lägre.

Liberalerna vill att fler människor ska kunna ta steget från utanförskap och bidragsberoende till egen försörjning. Konjunkturinstitutet, EU-kommissionen, OECD, IMF och Finanspolitiska rådet har alla pekat på att de höga ingångslönerna i Sverige försvårar integrationen. Med lite lägre lön på första jobbet och enklare regler för att anställa kan arbetsgivare ha både råd och möjlighet att anställa.

Inför inträdesjobb

Liberalerna föreslår en ny anställningsform, inträdesjobb, för nyanlända under de fem första åren i Sverige och för unga upp till 23 år som saknar fullständig gymnasieutbildning. Lönen uppgår till 70 procent av rådande ingångslön i branschen, upp till ett tak om 21 000 kronor i bruttolön per månad. Ingen arbetsgivaravgift behöver betalas.

Inträdesjobb ger en ingång till arbetsmarknaden, inte en anställningsform för all framtid. En person kan ha ett inträdesjobb i maximalt tre år.

Det finns de som hävdar att inträdesjobben handlar om att sänka löner för dem som redan har en lön. Det stämmer inte. Inträdesjobben handlar om att se till att människor utan lön faktiskt får en lön. *Kostnaden för införandet av inträdesjobben beräknas första året till 376 miljoner kronor, för att de kommande två åren öka till 797 miljoner kronor respektive 997 miljoner kronor.*

Bredda och utveckla RUT-avdraget

Alliansregeringen införde RUT-reformen som lett till att många nya jobb skapats och fler, många utrikes födda kvinnor, fått vita jobb med lön och pension. Vi breddar RUT-avdraget till fler tjänster och tredubblar taket i RUT-avdraget. Samtidigt vill vi se över införandet av ett bredare HEM-avdrag för personer över 70 år. För att utveckla RUT-avdraget avsätter Liberalerna 730 miljoner kronor.

Tydligare krav i etableringsinsatser

Förväntningarna och kraven på att delta i etableringsinsatser måste öka. Riksrevisionen har pekat på att endast ca 37 procent deltar i samhällsorienteringen, och även deltagandet i sfi-studier är för lågt. Det behövs en tydligare koppling mellan deltagande i etableringsinsatser och rätten att få ersättning. Den som inte deltar måste få sänkt etableringsersättning.

Fokus på jämställdhet och arbete mot hedersförtryck

I mer än hundra år har liberaler kämpat för kvinnors frigörelse, och Sverige är i dag ett av världens mest jämställda länder. Liberal integrationspolitik har ett självklart fokus på jämställdhet, kvinnors frihet och självbestämmande. Därför är det centralt att svenska myndigheter inte bidrar till att upprätthålla strukturer som minskar kvinnors frihet. Kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar på att jobba, försörja sig, lära sig svenska och stå på egna ben.

Att bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck är en av de viktigaste jämställdhetsfrågorna i dag. Det handlar om att försvara flickors och kvinnors, likaväl som pojkar och mäns, frihet och om att motverka framväxten av parallellsamhällen. *Liberalernas öronmärkta fyraårssatsning på en halv miljard kronor för att bekämpa hedersförtrycket ligger fast.*

Liberalerna har bl.a. drivit på för att införa lex Fadime – en regel om straffskärpning vid brott med hedersmotiv – samt totalförbud mot barnäktenskap. Därtill vill vi att utvisning ska ske i fler fall där en person har dömts för brott med hedersmotiv. Det civila samhället gör ett ovärderligt arbete för att stötta unga tjejer och killar men också kvinnor och män som är offer för hedersförtryck. Vi vill ge mer stöd till förortens feminister och organisationer som bekämpar hedersförtryck samtidigt som vi säger nej till bidrag till organisationer som motverkar jämställdhet och integration.

Bryt fattigdomsfällan i bidragssystemen

En ny arbetslöshet har fått fäste i Sverige. Det handlar framför allt om nyanlända och unga utan gymnasieutbildning som inte får fotfäste på arbetsmarknaden. Som en konsekvens av detta fördjupas bidragsberoendet och blir i många fall permanent.

Våra förslag för att bryta fattigdomsfällan i bidragssystemen är generella, men har en särskild betydelse i vår integrationspolitik för att människor som kommer till Sverige ska kunna stå på egna ben och slippa långvarigt bidragsberoende. Det krävs en ny politisk inriktning, där bl.a. dessa åtgärder behövs i närtid.

Sänkt skatt för den som går från bidrag till jobb

Det måste löna sig att arbeta i förhållande till att leva på bidrag. Liberalerna föreslår en riktad skattesänkning genom att principen ”hälften kvar” införs för den som lämnar försörjningsstöd för arbete. Genom att den s.k. jobbstimulansen utvidgas från dagens 25 procent till 50 procent kan en person med försörjningsstöd under två år få behålla mer av en inkomstökning. Kostnaden för detta uppskattas till 300 miljoner kronor årligen.

Motprestation för försörjningsstöd

Genom att fokusera på vad människor kan bidra med visar samhället tilltro till människors förmåga. Samhället ska ha aktivitetskrav på arbetsföra människor med försörjningsstöd. Det kan handla om att läsa sfi, ta ett praktikjobb eller att söka arbete även utanför kommungränsen. Alla kommuner ska tillämpa villkor om motprestation för försörjningsstöd för den som är arbetsför.

Reformera bidragssystemet

I dag krävs det en nettoinkomst på 11 800 kronor per månad för en ensamstående utan barn för att det ska löna sig att arbeta i förhållande till försörjningsstödet. För barnfamiljer ligger tröskeln ännu högre. Det är viktigt att kommunerna agerar så att inte tröskeln för när det lönar sig att arbeta förskjuts upp i inkomstskalan. Det krävs därför en genomgripande reformering av bidragssystemen.

Det behövs en bidragskommission som ska ta fram fler förslag på hur man kan bryta det långvariga bidragsberoendet. Det kan handla om att se hur bidragen bör minska för personer som aktivt förlänger arbetslösheten genom att tacka nej till jobberbjudanden eller undersöka om etableringstillägget kan individualiseras. En annan fråga som behöver belysas är ersättningar för boendekostnader inom ramen för ekonomiskt bistånd.

Tydligare regler för kvalificering in i välfärdssystemen

Det är viktigt för legitimiteten i välfärdssystemen att vissa grupper inte särbehandlas. Därför föreslår Liberalerna att de särskilda regler som finns för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande vad gäller aktivitets- och sjukersättning samt garantipension tas bort. Med förändringen kommer flyktingar att behandlas på samma sätt som anhöriginvandrare och andra kategorier av invandrare. *Detta innebär en sammantagen kostnadsminskning med 300 miljoner kronor inom aktivitets- och sjukersättningen och 300 miljoner kronor inom garantipensionen.*

Tryggare förorter

Rättssamhället har förlorat sin legitimitet och kontroll i många utsatta bostadsområden och förorter. Många upplever att samhället övergett dem.

Det är viktigt med förebyggande arbete, skola och jobb för att barn ska få en bra start i livet. Men det räcker inte. När det går snett måste samhället reagera. Rättsstaten måste återupprättas. Och framför allt: fler måste få hopp om framtiden genom jobb, lyckade skolresultat och en bättre boendemiljö.

De närmaste åren behövs stora satsningar på fler poliser och fler trygghetsvakter. Det behövs också mycket tidigare sociala insatser för att fånga upp ungdomar på väg in i kriminalitet.

Skolan i många utsatta områden har stora utmaningar. Liberalerna anser att de elever som har sämst förutsättningar ska ha mer ekonomiska resurser, men också möta de skickligaste lärarna. Detta beskrivs närmare i avsnittet om skolan i denna motion.

Bostadssegregationen är ett betydande samhällsproblem. Vi vill ha fler hyresrätter men vi vill också att det ska finnas bättre valmöjligheter att äga sin bostad – även i de utsatta områdena. Trångboddhet får stora sociala konsekvenser särskilt för barn. Otillåten vidareuthyrning måste motverkas. Eget boende (EBO) ska inte avskaffas men dess negativa konsekvenser måste begränsas. Migrationsverket ska kunna begränsa EBO i vissa kommuner eller kommundelar.

Gör livet större för fler

Frihet för människor med funktionsnedsättning

LSS-reformen var ett stort framsteg i arbetet för full delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättningar. Det mest uppmärksammade inslaget i reformen var rätten till personlig assistans. Tanken var att människor som dagligen är beroende av olika stödinsatser skulle få ett reellt inflytande över sina liv, t.ex. över vem som skulle ge hjälp och stöd.

Möjligheten att få personlig assistans har dock under lång tid urholkats genom allt snålare rättspraxis, genom låga och uteblivna uppräknings- och schablonersättningar och genom ett ensidigt fokus på kostnadskontroll. På grund av regeringens krav på Försäkringskassan att hålla tillbaka utvecklingen av antalet personer med assistans och på snålare rättspraxis har ett mycket stort antal människor de senaste åren förlorat rätten till statlig assistansersättning. Andelen som beviljas assistansersättning vid en ny ansökan är lägre än någonsin. Regeringens utredning om LSS har med ensidigt fokus på kostnadskontroll spätt på oron i stället för att skingra den. Det behövs en utredning. LSS-reformen är över två decennier gammal. Den är lappad och lagad, samtidigt som samhället och situationen för personer med funktionsnedsättningar förändrats. Men fokus i utredningen måste vara att utveckla LSS-reformen, inte att avveckla den. Det räcker dock inte med förändrade direktiv till utredningen. Oron behöver skingras nu. Det behövs tydliga besked att personer med omfattande funktionsnedsättningar ska få möjlighet att leva, inte bara överleva.

År 2015 hade 16 152 personer insatsen personlig assistans via LSS med mer än 20 timmar i veckan via Försäkringskassan. I januari 2018 var det 14 803 personer. Om andelen av befolkningen skulle ha varit densamma som 2014 skulle antalet personer vara ungefär 17 200. Det betyder att det är 2 400 personer som har drabbats av LSS-nedskärningen.

Vi avsatte i vår budget för 2018 1 miljard kronor mer än regeringen per år de närmaste åren, för att möjliggöra mer generösa bedömningar av rätten till statlig assistansersättning. *Men eftersom nedskärningarna fortgått bedömer vi nu att vi*

behöver lägga sammanlagt 1,5 miljarder kronor per år mer än regeringen. Bakgrunden är att det är fler som har drabbats än vad som tidigare har uppmärksammats. Satsningen handlar om att återställa LSS för de 2 400 personer som blivit av med den på grund av regeringens politik.

Personlig assistans är en avgörande frihetsfråga. Personer med omfattande funktionsnedsättningar ska få möjlighet att leva, inte bara överleva. För oss liberaler är det alltid prioriterat att öka friheten för dem som är i störst behov av andras hjälp.

Vård i tid och tid i vården

Alla ska kunna lita på att vården finns där när man behöver den. Svensk hälso- och sjukvård ligger i topp i internationella jämförelser när det handlar om medicinska resultat. Men köerna är alldeles för långa, och vården hänger inte ihop. Tillgängligheten och kontinuiteten måste öka. Vi liberaler föreslog därför i vår höstbudget en stor satsning på ett primärvårdslyft, där fler ska få möjlighet att få en fast husläkare som samordnar den vård man behöver.

Vi vill återinföra en uppdaterad kömiljard som belönar de landsting och regioner som klarar av att korta köerna. Väntetiderna ska kortas i hela vården, inte bara för första besöket. Vi säger nej till vinstförbud. Det är bra att många vill erbjuda vård – och utan dem blir köerna längre. I dag är köerna kortare i de landsting eller regioner där Liberalerna är med och styr.

Många av de brister patienter upplever i vården – köer, överbeläggningar och ibland dåligt bemötande – kan helt eller delvis förklaras med brist på sjuksköterskor, och särskilt specialistsjuksköterskor.

Det finns många människor i Sverige som har en sjuksköterskeutbildning. Men alltför få av dem vill arbeta i vården, och de som arbetar i vården har alltför ofta arbetsuppgifter som innebär att deras kompetens inte används på bästa sätt. Det är också en hög medelålder bland yrkesverksamma specialistsjuksköterskor, och stora pensionsavgångar väntar.

Liberalerna föreslår därför en budgetsatsning på 500 miljoner kronor för att skapa en modern, akademisk specialistutbildning för sjuksköterskor. De ska få möjlighet att specialisera sig med lön under utbildningen, inom ramen för yrkeslivet, på liknande sätt som redan sker för läkarna. Några landsting och regioner gör redan detta, men det är inte rimligt att det är olika villkor i olika delar av landet. Det behövs en nationell modell.

Liberalerna har redan tidigare lagt förslag för att locka fler till vården, och för att de som arbetar där ska få arbeta på toppen av sin förmåga. Vi vill satsa på karriärtjänster för specialistsjuksköterskor för att det ska löna sig även för kvinnor att vidareutbilda sig och ta på sig större ansvar på jobbet. Vi satsar samtidigt på att återinföra vårdbiträden i vården. Det ger en bättre användning av vårdens resurser, och gör att fler människor får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Vi föreslår samtidigt skattesänkningar som innebär att det lönar sig bättre att utbilda sig till bl.a. sjuksköterska.

De riktade statsbidragen till sjukvården utgör, med de förslag som finns i vårandringsbudgeten, drygt 7,5 miljarder kronor. Det är mindre än 3 procent av hälso- och sjukvårdens kostnader. Riktade statsbidrag kan göra nytta, om de är klokt utformade, men de avgörande besluten för vårdens kvalitet fattas i landsting och regioner. Men många av de statsbidrag regeringen har infört riskerar att göra mer skada än nytta genom att detaljstyra. Vad gäller statsbidragen till landsting – öronmärkta eller

ej – ligger skillnaden mellan Liberalerna och regeringen inte i storleken utan i utformningen.

Trygghetssystem som ökar friheten

Det viktigaste för att förbättra situationen för familjer i ekonomisk utsatthet är en politik för fler jobb. Barnbidraget är ett viktigt generellt bidrag till barnfamiljer, och Liberalerna föreslår att nivån på barnbidraget inklusive flerbarnstillägget ligger fast. För de barnfamiljer som därutöver behöver ett riktat stöd är bostadsbidrag en träffsäker stödform. Liberalerna står fast vid sitt förslag om att höja barntillägget i bostadsbidraget med 100 kronor per barn och månad, liksom en förstärkning av bostadstillägg för ålderspensionärer vad gäller både ersättningsgrad och tak för boendekostnader. Vårt förslag är att taket för boendekostnader i bostadstillägget höjs stegvis till 7 000 kronor år 2021. Liberalerna konstaterar även att garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättning höjs den 1 juli 2018 och att en skattereduktion på sjuk- och aktivitetsersättning har införts, liksom att bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning har byggts ut. Liberalerna anser att dessa förändringar bör ligga fast.

Liberalerna föreslår en ny föräldraförsäkring för att öka drivkraften till jämställt föräldraskap samtidigt som valfriheten ökar. I stället för dagens system där föräldrapenning kan tas ut ända tills barnet fyllt tolv år föreslår vi en modell med kortare ersättningsperiod och mer generös ersättning, där merparten av föräldrapenningen tas ut under barnets första år när den viktiga anknytningen mellan barnet och föräldrarna grundläggs. De föräldrar som vill ska kunna välja ett alternativ med något fler ersättningsdagar och lägre ersättningsnivå, men också där med tyngdpunkten på de första åren. I förhållande till den nu gällande föräldraförsäkringen är vår modell kostnadsmässigt neutral för staten, med hänsyn tagen till vårt förslag i budgetmotionen vad gäller grundnivån. Vi står fast vid att grundnivån bör återställas till den tidigare nivån för att inte försvaga drivkrafterna för att söka sig ut på arbetsmarknaden.

Arbetslöshetsförsäkringen är en viktig omställningsförsäkring men ska inte fungera som en långvarig försörjningskälla. Vi anser att den tidigare nivån på taket i försäkringen gav ett tillräckligt gott skydd, och för att förstärka drivkrafterna till att söka jobb anser vi även att det bör ske en tidigare avtrappning av ersättningsnivån. Vidare bör den karensdag som tagits bort i försäkringen återinföras och de tidigare reglerna om arbetslöshetsförsäkring vid deltidsarbetslöshet återställas.

Sjukförsäkringen ska vara en trygg inkomstförsäkring under sjukperioden och underlätta den sjukskrivnes återgång till arbetsmarknaden när arbetsförmågan finns. Även om det är positivt att prognoserna för sjukförsäkringskostnaderna har kunnat justeras nedåt, vilket först och främst är en stor mänsklig vinst, är det fortfarande viktigt att sjukskrivningsprocessen blir tydligare inriktad på att bidra till en återgång till arbetslivet när så är möjligt.

Liberalerna föreslår att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen återinförs. Vi föreslår vidare att en ny karensdag införs vid den 15:e sjukskrivningsdagen och att sjukpenningen betalas ut på fortsättningsnivå tidigare än i dag. Dessa åtgärder stärker incitamenten för människor som är på väg tillbaka in i arbete att ta steget fullt ut. Återinförandet av den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen är vidare en signal till den enskilde men framför allt till Försäkringskassan att betrakta sjukskrivning som i normalfallet en tillfällig åtgärd och inte ett varaktigt tillstånd, och att vidta alla åtgärder

för att göra det möjligt för den enskilde att återgå till arbete. Vidare bör den tidigare nivån på taket i sjukförsäkringen återställas.

Stärkt självbestämmande för äldre

Äldre ska ha samma rätt och möjlighet att bestämma över sin vardag som yngre. Därför handlar våra satsningar på äldreområdet om att öka äldres egenmakt. Det handlar om att underlätta för äldre som vill jobba längre, och om att äldre som behöver hjälp i vardagen ska få större makt över den. Åldersgränsen för det förstärkta jobbskatteavdraget ska sänkas. Höjd avdragsrätt för RUT-tjänster samt breddning av avdraget för gruppen äldre ska utredas. Äldre som får del av omsorgstjänster ska få mer att säga till om vad gäller vad de ska äta och hur maten ska tillagas. God och näringsrik mat samt trivsamma måltider är en viktig kvalitetsfråga i äldreomsorgen.

Liberalerna har sedan flera år lagt fram förslag för att förbättra ekonomin för pensionärer i ekonomisk utsatthet, genom att höja ersättningsgraden och taket i bostadstillägget. Bostadstillägget har en avgörande betydelse för att lyfta denna grupp över fattigdomsgränsen.

Bryt ensamheten

I Sverige lever vi ensamast i världen. Fyra av tio hushåll i Sverige är ensamhushåll, motsvarande 1,7 miljoner människor som lever ensamma. Två av tre personer som är 60 år eller äldre bor ensamma. De flesta som lever själva känner sig inte ensamma – de har valt det själva och trivs med det. Men alla gör inte det. Det händer att människor ligger avlidna i sina hem under lång tid, eftersom ingen saknat dem. Var femte människa som dör på sjukhus dör alldeles ensam. Den ofrivilliga ensamheten är ovärdig och skadlig. Forskning visar att ofrivillig ensamhet är lika farligt för hälsan som rökning och fetma. Vi vill att politiken ska göra mer för att den som vill ska slippa vara ensam. Vården och omsorgen behöver i högre grad organiseras så att ingen ska behöva leva eller dö ensam där. CIVILSAMHÄLLET har en viktig roll när det gäller att bryta ensamhet och bör få goda förutsättningar för detta. Vi kommer att återkomma med finansierade förslag på detta område i den kommande budgeten för 2019.

Förläng arbetslivet

I syfte att fler ska välja att stanna kvar längre i arbetslivet införde Alliansen ett förhöjt jobbskatteavdrag för äldre. Det förhöjda jobbskatteavdraget gäller i dag för personer som under året fyller 66 år eller är äldre.

Det förhöjda jobbskatteavdraget har, tillsammans med ett förhöjt grundavdrag, utvärderats av IFAU som funnit tydliga sysselsättningseffekter. Pensionsmyndigheten föreslog 2015 att åldersgränsen för det förhöjda jobbskatteavdraget ska sänkas för att uppmuntra människor att arbeta längre. För människor med låga pensioner lönar det sig i dag inte i tillräcklig omfattning. Liberalerna föreslår därför att åldersgränsen justeras ned med två år för att även inkludera personer som vid årets ingång är 63 år. Det betyder att denna grupp får starkare drivkrafter att förlänga arbetslivet genom att de gynnas skattemässigt. Av samma skäl bör löneskatten för äldre slopas. Åldersgränsen för rätten att stanna kvar i arbetslivet bör höjas till 71 år.

Trygghet mot brott

Tillvaron krymper för den som inte känner trygghet. Att veta att polisen kommer när det verkligen behövs, att känna sig trygg i sitt bostadsområde, att inte känna sig tvungen att avstå från en kvällspromenad – allt detta handlar om frihet i vardagen.

Jämfört med många andra länder är Sverige ett jämförelsevis tryggt land. Men det gäller inte alla som bor här. Den senaste nationella trygghetsmätningen visar att människors känsla av trygghet har minskat och att det fortfarande finns stora skillnader mellan olika grupper i befolkningen. Polismyndigheten har identifierat 61 områden i Sverige där det finns påtagliga problem med kriminella nätverk, och det finns 23 särskilt utsatta områden där kriminella grupper upprättat parallella maktstrukturer.

Polisyeket måste bli mer attraktivt – höj polislönerna

Liberalernas mål är att antalet poliser inom sju år ska vara minst 25 000, och att antalet civilanställda byggs ut i motsvarande takt. Vi är också beredda att tillskjuta de resurser som krävs för att möjliggöra detta och förbättra polisens effektivitet.

Regeringen redovisar i vårpropositionen målsättningen att öka antalet polisanställda med 10 000 personer till år 2024. Sanningen är dock att utvecklingen har gått åt rakt motsatt håll under denna mandatperiod. Antalet poliser har sjunkit, både räknat i absoluta tal och än mer om hänsyn tas till att Sveriges befolkning har vuxit under samma period.

Regeringens svar har varit att öka antalet platser på polisutbildningen och öppna nya polishögskolor. Men inte ens de befintliga platserna går att fylla. Ungefär var femte plats på polisutbildningarna står tom.

Polisyeket är ett av de viktigaste yrkena i ett fungerande samhälle, och det är av största betydelse att rätt personer söker sig dit. I vår satsning på ett utbyggt polisväsen är därför en central del att göra polisyeket mer attraktivt.

Därför öronmärker vi 1 335 miljoner kronor för att redan från nästa budgetår finansiera en generell lönesatsning för landets poliser. Lönesättningen ska även i fortsättningen vara individuell, men Liberalernas satsning motsvarar i genomsnitt 4 000 kronor i höjd månadslön för en polis, i ett steg.

Det behövs en nystart för att svensk polis ska fungera bättre – i hela Sverige. Då måste polisyeket bli mer attraktivt och lönerna höjas. Liberalerna är det enda parti som tydligt är berett att finansiera detta genom en riktad lönesatsning som får fullt genomslag från år ett.

Kommunala trygghetsvakter för ökad trygghet

Det tar tid att utbilda de 25 000 poliser som Sverige behöver. Under en övergångstid ska staten därför öronmärka bidrag till kommuner så att fler ordningsvakter kan anställas i kommunal regi. *Därför tillskjuter vi 500 miljoner kronor till ett statsbidrag som ska medfinansiera hälften av totalkostnaden för minst 2 000 helårstjänster som trygghetsvakt.* Om kommunerna väljer att prioritera deltidsanställningar, t.ex. för att lägga tyngdpunkt på trygghetsskapande åtgärder under helgkvällar, kan det totala antalet nya tjänster som trygghetsvakt ligga väsentligt högre än så, kanske närmare 5 000–6 000 personer.

Ytterligare förstärkningar av rättstryggheten

Arbetet för att förebygga och bekämpa terrorism behöver förstärkas ytterligare. Liberalerna vill även återupprätta beredskapspolis. Beredskapspolis, som fanns fram till 2012, ska kunna fungera som en reservpolis som kallas in vid kriser eller andra situationer när den ordinarie samhällsorganisationen är som mest ansträngd. Liberalerna vill skapa en modern beredskapspolis på 5 000 personer, som ska kunna kallas in i fler situationer än förut. Beredskapspolis ska vara tillgänglig i hela landet och ska stå under befäl av polis när den kallas in i tjänst.

Stärkt försvar i en orolig tid

Sverige hör hemma i Nato

Det säkerhetspolitiska läget har försämrats markant. Den ryska militära aktiviteten i Östersjön ökar. Rysslands aggression i Ukraina och olagliga annektering av Krim kommer att få följderna för Europas säkerhetspolitik under lång tid framöver. De skäl som Putin angett för inmarscherna i Georgien och Ukraina skulle likaväl kunna åberopas mot de baltiska länderna. Vad som skiljer de baltiska länderna från Ukraina och Georgien är att de baltiska länderna är medlemmar i Nato.

Regeringen fortsätter att hävda att Sverige är alliansfritt. Det som avgör ifall Sverige är alliansfritt är inte vad våra regeringsföreträdare säger utan hur vårt agerande uppfattas av andra länder, inte minst Ryssland. Genom Sveriges inträde i EU, den svenska solidaritetsförklaringen 2009 och våra täta samövningar med Nato står det för varje betraktare klart att Sverige i praktiken har valt sida. I dag befinner Sverige sig i ett säkerhetspolitiskt ingenmansland utan försvarsgarantier och utan trovärdig militäralliansfrihet.

I valet mellan Nato och Ryssland får Sverige aldrig tveka. Nato består till största delen av liberala demokratier. Grannländer som Tyskland, Norge och Danmark är alla nationer som är medlemmar i Nato och som är några av Sveriges viktigaste samarbetsländer. Vi behöver samarbeta mer med dessa länder – inte mindre.

Det är mot den bakgrunden som Liberalerna ser det som nödvändigt att Sverige så snart som möjligt ansöker om Natomedlemskap. Det är nödvändigt för att garantera svensk säkerhet och självständighet.

Frihet måste försvaras – stärk försvaret

Sverige kan inte enbart förvänta sig militärt stöd från andra länder. Vi behöver stärka vårt nationella försvar för att avskräcka en eventuell angripare. Ibland måste frihet försvaras i en strikt praktisk bemärkelse.

Det stod redan från början klart att de medel som regeringen 2015 anslag för att stärka svensk försvarsförmåga var långt ifrån tillräckliga för att Sverige ska kunna leva upp till de krav som fred och säkerhet i vår tid ställer. Försvarsmaktens överbefälhavare meddelade tidigare i år att Försvarsmakten behöver ytterligare 18 miljarder kronor fram till 2021 för att svensk stridsförmåga inte ska minska. Anslagen som del av BNP har fortsatt att sjunka under nuvarande regering och är nu endast 1,1 procent av BNP. Genom att parallellt underfinansiera försvaret och befinna sig i ett säkerhetspolitiskt ingenmansland utan försvarsgarantier gör sig Sverige mycket sårbart.

Det marginella tillskott som anslås i vårändringsbudgeten är långt ifrån tillräckligt. Liberalerna anslår mer än 32 miljarder kronor för åren 2019–2021 till försvaret, vilket är 24 miljarder kronor mer än vad regeringen satsar. Ambitionen är att försvarsutgifterna inom tio år ska nå de 2 procent av BNP som är den rekommenderade nivån för Natos medlemsländer. *Detta budgeterar vi för genom att kontinuerligt tillföra 4 miljarder kronor extra per år till försvaret.* Det är nödvändigt att försvaret ges en tydlig ekonomisk bana så att de olika försvarsmyndigheterna kan rustas upp på ett så resurseffektivt sätt som möjligt.

Liberalerna avsätter 6 miljarder kronor ytterligare till försvaret utöver vad ÖB efterfrågar. Vi föreslår att anslagshöjningen i huvudsak används för att stärka civilförsvaret och kustförsvaret, förbättra anställningsvillkoren och öka antalet värnpliktiga. Det svenska kustförsvaret avvecklades helt av den socialdemokratiska regeringen 2000. Detta var ett misstag. Ett nytt kustförsvaret måste sättas upp, med såväl kustrobot som sjömålsartilleri. Kustkorvetterna måste förses med större luftvärnskapacitet.

Armén är den försvarsgren som är mest personalkrävande när antalet förband ska ökas. Den återinförda värnplikten måste nu användas för att öka antalet brigader från dagens två planerade brigader, i praktiken en, till fem. Antalet värnpliktiga som kallas in till grundutbildning bör år 2025 uppgå till 10 000, vilket är en fördubbling.

Det kommer att innebära ett rejält men välbehövligt tillskott för svenskt försvar. För Liberalerna är det givet att försvarsförmågan på flera olika sätt måste öka för att möta en ny verklighet.

Liberalernas strukturreformer för framtiden

Det ska löna sig att jobba, utbilda sig och ta ansvar

Sänkt skatt på arbete gör det mer attraktivt att börja jobba, mer attraktivt att jobba mer och mer attraktivt att stanna kvar i arbetslivet upp i åren. När fler kan försörja sig på sitt jobb ökar människors frihet samtidigt som ekonomin fungerar bättre. Liberalerna lägger i denna motion fram förslag för sänkt skatt på jobb i alla inkomstskikt.

Till att börja med ska skatten sänkas för den som går från försörjningsstöd till eget arbete. Detta förslag beskrivs närmare i avsnittet om integration.

Vi avvisar regeringens skatterabatt på fackföreningsavgifter, och inför i stället en breddad skattesänkning på alla låga arbetsinkomster. Det gör att skattesänkningen kommer alla till del, även de 30 procent av löntagarna som i dag inte tillhör någon fackförening. *Liberalerna anvisar därför ytterligare 330 miljoner kronor för en skattesänkning på låga jobbinkomster, dvs. totalt 3 miljarder kronor.* Genom detta möjliggörs en breddad skattesänkning så att i praktiken alla arbetstagare får en skattesänkning på i snitt runt 550 kronor per år.

Vi föreslår därutöver sänkt marginalskatt för medelinkomsttagare. Jämfört med andra länder har Sverige höga marginalskatter på arbete, och dessutom träder de höga marginalskatterna på arbete in mycket tidigt i inkomstskalan. Att statlig skatt börjar tas ut även på relativt måttliga inkomster höjer marginalskatten kraftigt för många kvinnodominerade akademikergrupper och gör att det lönar sig mycket sämre att utbilda sig till dessa yrken.

Därför föreslår Liberalerna en kraftfull höjning av brytpunkten för den statliga inkomstskatten. Ingen med en månadslön under 44 000 kronor ska behöva betala en extra inkomstskatt ovanpå kommunalskatten. Med Liberalernas skatteförslag slipper barnmorskor, psykologer, apotekare och andra yrkesgrupper i välfärdens kärna att bestraffas för sitt karriärval. Liberalerna anvisar 13 miljarder kronor för sänkt marginalskatt för medelinkomsttagare.

Liberalerna föreslår även att det andra steget i den statliga inkomstskatten, den s.k. värnskatten, avskaffas. Detta är en prioriterad reform eftersom denna extra höga inkomstskatt fungerar som en straffskatt på den som vill utbilda sig ytterligare och jobba mycket. Konkurrensen om specialkompetens hårdnar alltmer. Avskaffad värnsskatt skulle underlätta för svenska företag att locka till sig talanger, eftersom skillnaden i skatt på högspecialiserad personal då skulle skilja sig något mindre i Sverige jämfört med de länder som konkurrerar med oss om dessa individer. *Liberalerna anvisar 6,4 miljarder kronor för avskaffad värnsskatt.*

Den nuvarande regeringen har infört en ytterligare höjning av marginalskatten, ovanpå inkomstskatt och värnsskatt, genom en gradvis avtrappning av jobbskatteavdraget på högre inkomster. Sammantaget betyder det att den högsta marginalskatten i genomsnitt ligger på över 60 procent och i vissa kommuner närmar sig 65 procent. Liberalerna säger nej även till denna extra marginalskatt.

Det ska löna sig bättre att spara

I Liberalernas Sverige ska det alltid löna sig att spara. Såväl den enskildes frihet och trygghet som samhällsekonomins stabilitet gynnas av att hushållen har besparingar som enkelt kan frigöras. Liberalerna vill uppmuntra fler att bygga upp en egen buffert och föreslår att alla svenskar ska kunna spara upp till 100 000 kronor skattefritt på ett investeringssparkonto.

Grön skatteväxling och slopade subventioner

Klimatet är på allvar. Extremt väder påverkar allt liv på jorden. Arktis isar smälter. Men det går att göra något, och vi måste agera nu för att ge våra barn en bättre och renare framtid.

Liberalerna står för en smart, grön politik som utgår från marknadsekonomi, teknik och utveckling. Vi vill ha mer grön skatteväxling – på riktigt. Vi höjer skatterna rejält på verksamheter som skadar klimatet och miljön, samtidigt som andra skatter sänks. Vi säger också nej till dyra subventioner, dels för att de är mindre effektiva än skatter, dels för att de är fördelningspolitiskt orättvisa. Vi väljer i stället andra lösningar som är effektivare och mer träffsäkra.

Liberalerna höjer miljöskatterna med 5 431 miljoner kronor och avvecklar ineffektiva klimatåtgärder och subventioner motsvarande 3 105 miljoner kronor, samt avvisar bonusar för inköp av bilar på totalt 1 250 miljoner kronor. Detta innebär en sammantagen budgetförstärkning om 9 786 miljoner kronor.

På vänstersidan, men tyvärr också i vissa borgerliga partier, finns en övertro på att politiken kan subventionera fram de nya lösningarna. Men vi liberaler vet att politiker är dåliga på att förutse vilken teknik som bär framtiden med sig. Den misslyckade satsningen på etanolbränsle är ett sådant exempel.

Därför är det oftast misshushållning med skattepengar att ge subventioner till det som politiker hoppas ska bli miljövänligt. I stället är det mycket bättre att lägga högre

skatter på det som vi vet är miljöskadligt. Då får vi effektiva ekonomiska styrmedel som gör att det miljöskadliga gradvis fasas ut.

Till detta kommer ytterligare ett argument, nämligen att miljösubventioner är fördelningspolitiskt felaktiga eftersom det största bidraget går till den som har störst köpkraft. Det är helt enkelt inte rimligt att använda skattepengar till att subventionera höginkomsttagarens inköp av en fabriksny elbil. Staten ska inte ge bidrag till välbeställda människors inköp av bilar, cyklar och utombordare.

Miljöskatter är fördelningspolitiskt smartare eftersom de riktar sig mot konsumtion. Den som har högre inkomst konsumerar mer, och då ska den personen också betala mer skatt för sin miljöpåverkan.

Vi vet att förutsättningarna är olika i vårt vidsträckta land. Därför vill vi ha tuffare regler för reseavdrag i storstadsregionerna men generösare regler i de områden där kollektivtrafik inte är samma alternativ.

Vi satsar på åtgärder där klimatutsläppen är som högst, som transportsektorn, processindustrin och jordbruket. Det behövs också forskning och utveckling t.ex. kring hur industrin minskar sina utsläpp.

Utifrån principen om att förorenaren ska betala och vår gröna skatteväxling vill vi höja förmånsvärdet för bilar som inte är miljöbilar. Höjt förmånsvärde innebär att individens beskattningsbara inkomst ökar. I stället för systemet med bonus–malus, som innebär att skattemedel går till bidrag till privatinköp av bilar, föreslår vi en omvänd miljöbilsbonus. Den som köper en ny bil som drivs av fossila bränslen ska betala mer i skatt än den som köper en ny elbil.

Liberalerna föreslår att en dubbdäcksavgift införs för att minska skadliga utsläpp av partiklar. Även miljözoner behövs för att i vissa städer få ned hälsofarliga utsläpp. Kommunerna måste därför kunna införa miljözoner, men vi är kritiska till regeringens förslag. I stället för en detaljerad statlig reglering måste beslut om miljözoner med avgifter för fossildrivna fordon kunna fattas på lokal nivå.

Klimatavtalet från Paris understryker vikten av att avskaffa olika former av subventioner och stöd till fossila bränslen. Därför vill Liberalerna ta bort nedsättningen av energi- och koldioxidskatt för diesel inom gruvindustriell verksamhet liksom inom jordbruket.

Flyget ska liksom andra transportslag stå för sina klimatkostnader. Sverige ska driva på för en europeisk flygskatt. Biodrivmedel bör användas där det gör mest nytta, t.ex. inom flyg. Flyget bör omfattas av ett reduktionspliktssystem, och vi vill prova differentierade landningsavgifter utifrån hur mycket biobränsle som används. För att stärka konsumentmakten vill vi införa en obligatorisk klimatdeklaration i reklam och vid bokning av flygresor. Därmed ser vi andra vägar och lösningar än regeringens flygskatt som slår mot svensk konkurrenskraft och har begränsad klimatnytta.

Även jordbruket måste stå för sina miljö- och klimatkostnader. Användningen av handelsgödsel behöver minska och en del i detta är att införa en ny läckageskatt för jordbruket.

För att styra konsumtionen mot mer återvinning och förnybara råvaror vill vi införa fler ekonomiska styrmedel. Genom att göra det dyrare att köpa bärkassar av fossilplast vill vi minska användningen av plastbärkassar vid vardagsinköp, vilket skulle vara till nytta för miljön.

En arbetsmarknad som fungerar bättre

En egen försörjning är nyckeln till självständighet och en bättre framtid. Det första steget in på arbetsmarknaden är det viktigaste. Tyvärr är det steget alltför högt för alltför många.

Om ingenting görs riskerar klyftan mellan den som är inne på arbetsmarknaden och den som är utanför att växa. Vi ser ett bidragsberoende som inte bryts, en ny underklass som växer fram, ett utanförskap som riskerar att gå i arv och ett samhälle som dras isär. Trots att vi befinner oss i en högkonjunktur växer barn upp utan att se sina föräldrar gå till jobbet.

En ny arbetslöshet växer fram där de arbetslösa i huvudsak är människor som över huvud taget inte lyckas etablera sig på arbetsmarknaden. Sysselsättningen bland personer med låg utbildning mellan 15 och 74 år är endast omkring en tredjedel. Det är uppenbart att arbetsmarknaden i dag inte är anpassad för den som har låg utbildning och låga kvalifikationer.

Liberalernas inriktning är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer flexibilitet. Den svenska modellen är i grunden bra, men arbetsmarknadens parter har misslyckats med att anpassa den till dagens verklighet där en stor grupp nyanlända med låg utbildning behöver etablera sig. Om integrationen ska lyckas måste vi ge nya svenskar en ärlig chans att komma in på arbetsmarknaden. Vi behöver fler arbetstillfällen utan kvalifikationskrav. Vårt förslag till ny anställningsform, inträdesjobb, beskrivs närmare i avsnittet om integration.

Satsa på de arbetsmarknadsprogram som fungerar

Det behövs ett alternativ till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik. För Liberalerna är det avgörande att fokusera på hur fler jobb skapas och hur fler också får en lön att leva på, men ibland behövs arbetsmarknadspolitiska program för att arbetssökande ska få ett första jobb. I de fallen ska vi satsa på de arbetsmarknadsprogram som fungerar väl.

Totalt omsätter Arbetsförmedlingen 80 miljarder kronor. Stora utbyggnader har gjorts på senare år. Regeringen fortsätter dessutom att bygga ut dyra och ineffektiva arbetsmarknadsprogram. Det är nya former av subventionerade anställningar som etableringsjobb och introduktionsjobb. Det är kostsamma arbetsmarknadsprogram som är krångliga för arbetsgivare. Genom att kräva kollektivavtal och stänga ute bemanningsföretag kommer dessa arbetsmarknadsprogram inte att lösa det akuta problemet med 300 000 arbetslösa som räknas in bland s.k. utsatta grupper på arbetsmarknaden.

Alltför många personer med funktionsnedsättning saknar jobb. De olika anställningsstöden för personer med funktionsnedsättningar spelar en viktig roll för att individen ska kunna komma i jobb och få vara delaktig i den gemenskap som jobbet kan ge. Därför vill Liberalerna höja taket för de lönestöd som fungerar effektivt. Vi vill samtidigt, i och med en omfattande omstrukturering av Arbetsförmedlingen, minska antalet anställningsstöd och renodla uppdraget för Samhall så att de som verkligen behöver stöd får den uppmärksamhet och det stöd de förtjänar. *Sammantaget innebär Liberalernas omläggning av arbetsmarknadspolitiken i riktning mot mer kostnadseffektiva åtgärder, tillsammans med en motsvarande anpassning av den nya myndighetens förvaltningsanslag, att det skapas en budgetförstärkning på 15 299 miljoner kronor.*

Arbetsförmedlingen behöver läggas ned för att människor ska få rätt stöd

Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form ska läggas ned. De som står allra längst från arbetsmarknaden får i dag inte det stöd de behöver. Därför måste myndighetens fokus läggas om. Samtidigt bör andra, mer framgångsrika, matchningsaktörer ta vid för att matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare ska bli mer effektiv.

Det behövs en ny myndighet som prioriterar de grupper som har det särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden på grund av t.ex. låg utbildning och svag förankring på arbetsmarknaden. Det handlar framför allt om nyanlända, unga och personer med funktionsnedsättning.

En bostadsmarknad med fler bostäder och mer marknad

Den sittande regeringens bostadspolitik har misslyckats. Efter finanskrisen 2009 har nybyggandet i Sverige ökat i princip kontinuerligt, men inte ens under högkonjunktens kulmen har byggandet nått upp till den nivå som behövs. Sedan hösten 2017 har bostadsmarknaden vänt och kurvorna pekar nu tydligt nedåt.

Enligt Boverkets prognos från april 2018 kommer i år 60 000 bostäder att påbörjas, vilket är en kraftig nedrevidering jämfört med tidigare prognoser och en minskning med nästan 12 procent från 2017. För perioden 2017–2020 står Boverket fast vid bedömningen att det skulle behöva byggas 80 000 bostäder årligen för att möta behoven.

Det är dags för en omstart för svensk bostadspolitik. För att byggandet i Sverige ska ligga på en uthålligt hög nivå krävs reformer som skapar långsiktighet. Kortvariga subventioner ger inget långsiktigt stabilt bostadsbyggande. Därför säger vi fortsatt nej till regeringens subventionspolitik. *Detta innebär för 2019 en budgetförstärkning på 4 105 miljoner kronor.*

I stället för att ge skattemedel till branschen vill vi öka konsumenternas – hushållens – möjligheter. Vi stärker de ekonomiskt svagaste hushållens köpkraft genom höjda bostadsbidrag och bostadstillägg.

Liberalerna vill gå vidare med ytterligare systemförändringar för att korta tiden från plan till bostad. Planprocessen ska förenklas, ledtiderna kortas och överklaganderegler ses över. Fler smärre åtgärder ska omfattas av enbart byggnämnan.

Hyresrätten är en viktig boendeform. Vi vill förbättra hyresgästernas möjligheter att hävda sina intressen. Möjligheten till tvångsförvaltning bör användas i högre utsträckning. Dessutom bör Boverket få i uppdrag att utveckla en modell för offentlig hyresstatistik, så att hyresgäster får lättare att skaffa information om hyresnivån i ett bostadsområde.

Bruksvärdessystemet ska reformeras för ökad rörlighet. Inom det befintliga beståndet bör hyressättningen i större utsträckning avspegla konsumenternas efterfrågan och individuella val. Vid nybyggnation ska fri hyressättning tillåtas. Inom ramen för presumtionshyressystemet ska hyror kunna avtalas fritt mellan hyresvärd och hyrestagare, utan bortre tidsgräns. Den fria hyressättningen ska kombineras med ett starkt besittningsskydd och en förutsägbar indexreglering under hela den period hyresgästen väljer att bo kvar.

Strandskyddet bör decentraliseras genom att kommuner ska kunna ansöka om att upphäva strandskyddet för att möjliggöra bostadsbyggande. I områden där

exploateringsstrycket bedöms som exceptionellt högt eller synnerliga skäl föreligger ska fortfarande ett strikt strandskydd tillämpas.

Sverige har sannolikt den högsta sammanlagda beskattningen på reavinster från bostadsförsäljningar i hela OECD. Det bidrar till lägre rörlighet på bostadsmarknaden och en större bostadsbrist än vad som annars vore fallet. Flyttskatterna ska sänkas genom att taket på uppskovsbeloppet tas bort permanent och räntebeläggnings på uppskovsbeloppet avskaffas.

Hushållens höga skuldsättning gör att ränteavdragen bör trappas ned. Liberalerna föreslår att ränteavdragen under en tioårsperiod gradvis trappas ned med 1 procentenhet per år från 30 till 20 procent. Det är viktigt att denna förändring kopplas till andra skattesänkningar så att hushållens samlade ekonomi inte påverkas negativt.

Samtidigt föreslår Liberalerna att den statliga fastighetsskatten på obebyggd tomtmark höjs för mark som är avsatt för byggnation av flerbostadshus. I tider av bostadsbrist är det också viktigt att skattesystemet skapar incitament för markägare och byggherrar att bygga bostäder i stället för att använda marken för andra ändamål. Liberalerna föreslår därför en höjning av fastighetsskatten för kommersiella lokaler. *Sammantaget innebär detta en budgetförstärkning på 3,7 miljarder kronor.*

Ett starkare Sverige i ett stärkt EU

Liberalerna är Sveriges mest Europavänliga parti därför att vi ser vilka möjligheter som EU-samarbetet skapar, både för enskilda människor och för Sverige som land. Medan andra partier nu går i en mer Europaskeptisk riktning står Liberalerna upp för det europeiska samarbetet.

Sverige är en liten öppen ekonomi i Europas utkant helt beroende av export, framför allt till Europa. Vi liberaler vill att Sverige ska vara en stark röst för att samarbetet ska riktas mot Europas framtidsfrågor. EU ska fokusera på ökad frihandel, effektiv användning av budgetmedel, ekonomisk stabilitet och att medlemsländerna ska ta ett större socialt ansvar för sina medborgare.

Ansvar för EU efter brexit

Världen är i ständig förändring och vad som genererar europeiskt mervärde av att hanteras på EU-nivå förändras också. Utvecklingen i auktoritär riktning i vissa EU-länder måste mötas med största kraft från den breda majoriteten medlemsstater och från kommissionen. Klimat- och miljöutmaningen blir alltmer akut och kan inte lösas av ett enskilt land. Vi måste gå samman för att förebygga terrorism, organiserad brottslighet och cyberhot. Även inom forskning och utveckling krävs djupare EU-samarbete för att europeiska länder inte ska tappa sin ställning och tappa konkurrenskraft. Samtidigt är vi mitt i förhandlingarna efter att Storbritannien valt att utträda ur gemenskapen och efter sig lämna ett stort hål i budgeten. Tillsammans ställer detta EU inför stora utmaningar som bara kan mötas genom att medlemsländerna gemensamt bidrar med mer resurser till unionen samtidigt som EU måste renodla sin verksamhet och fokusera på de saker som görs bättre tillsammans. Jordbrukssubventioner och regionstöd till redan utvecklade länder genererar mycket lite europeiskt mervärde och är alltså sådant som behöver skalas ned.

Det brådskar med euron

Storbritanniens utträde ur EU gör att euroländernas dominans inom unionen kommer att öka kraftigt, mätt i både ekonomisk dynamik och politiskt inflytande. Priset för att fortsätta stå utanför valutaunionen kommer att öka väsentligt under kommande år. För att svensk ekonomi ska fortsätta att gå bra och för att Sverige ska vara en politisk röst att räkna med bör vi införa euron snarast, senast 2022.

Allt pekar på att utvecklingen i riktning mot ett mer integrerat EU kommer att öka i tempo efter brexit. Detta är i sig önskvärt, men när Frankrikes president Macron med stöd av den tyska koalitionsregeringen vill att allt fler viktiga beslut fattas i eurogruppen riskerar Sverige att marginaliseras.

Det är inte bara politiskt inflytande vi ger upp genom att stå utanför euron, utan även möjligheter till ekonomisk tillväxt. Nästan hälften av vårt ekonomiska välstånd kommer från export och i stor majoritet till andra europeiska länder.

De möjligheter vi går miste om genom att stå utanför eurosamarbetet rättfärdigas ofta genom att vi i utbyte får en självständig penningpolitik där vi kan besluta om en räntenivå som passar det svenska ekonomiska läget. Detta stämmer inte. Som en liten öppen ekonomi kan inte Sverige under längre tid ha en räntenivå som avviker signifikant från omvärldens. Den svenska reporäntan följer den europeiska styrräntan nära. Vårt inflytande över vår penningpolitik hade alltså ökat om vi infört euron, eftersom Sverige då hade haft en röst i Europeiska centralbanken.

Sverige är en del av Europa och våra ekonomier integreras bara mer över tid. Att träda in i eurosamarbetet är att göra en långsiktig strukturreform för svensk ekonomi och svenskt politiskt inflytande i Europa.

Jan Björklund (L)

Christer Nylander (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Maria Weimer (L)

Maria Arnholm (L)

Roger Haddad (L)

Nina Lundström (L)

Birgitta Ohlsson (L)

Lars Tysklind (L)

Allan Widman (L)

Tina Acketoft (L)

Mats Persson (L)

Said Abdu (L)

Bengt Eliasson (L)

Robert Hannah (L)

Fredrik Malm (L)

Mathias Sundin (L)

Barbro Westerholm (L)

Christina Örnebjär (L)